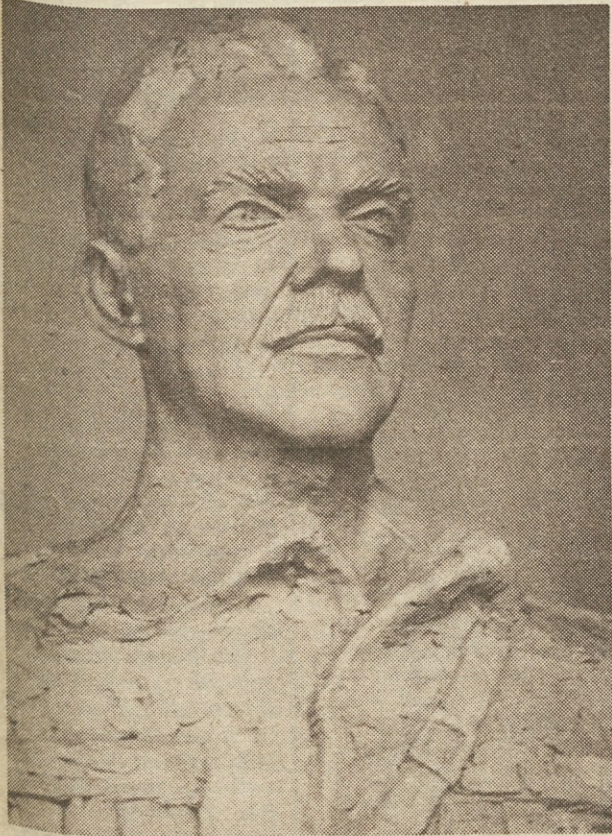

18. decembra — proslava v Livarju

V delovni organizaciji Livar bo 18. decembra 1981 velika slovesnost. Tega dne se bo ta 600 članski kolektiv poimenoval po predvojnem revolucionarju Viktorju Koleču.

Že spomladi so namreč samoupravni organi, družbenopolitične organizacije in vodstvo delovne organizacije obravnavali pobudo komisije za proučevanje zgodovine delavskega gibanja in zveze komunistov Slovenije pri CK ZKS in občinski konferenci ZKS Grosuplje, da se delovna organizacija Livar poimenuje po borcu, revolucionarju — Titovem sodelavcu Viktorju Koleču.

Viktor Koleča je bil kovinar, zato so predlagali, naj bi njegovo ime nosila eno od tovarn v tej panogi. Ker poznamo njegovo delovanje v slovenskem delavskem gibanju, njegov prispevek pri ustanovitvi KPJ, njegovo aktivnost med NOB in že prej v Španiji, so Livarjevi samoupravni organi to pobudo ponosno vsestransko podprli.

Ob tej priložnosti bo revolucionarju odkrit doprni kip, ki bo stal pred novozgrajenimi proizvodnimi prostori tozda HVA. Tega dne bomo poleg poimenovanja, slavnostno odprli tudi nove proizvodne prostore. Sredstva za izgradnjo so delavci delovne organizacije združili v višini 9 starih milijard, medtem ko znaša celotna investicija 18,5 starih milijard.

Na sliki: Portret Viktorja Koleča, delo akademskega kiparja Antona Sigulina.

Pobuda za organizacijsko dopolnitev sozda

Delavski svet sozda je na seji 8. decembra dal pobudo, da se začne postopek za dopolnitev organiziranosti sozda.

Organizacijske spremembe, ki jih je podprl delavski svet, zadevajo delovno organizacijo IZIP in delovno skupnost skupnih služb sozda.

V delovni organizaciji, naj se organizira nova temeljna organizacija za blagovni promet, v okviru delovne skupnosti skupnih služb pa naj se ustanovi usmerjalni razvoj.

Člani delavskega sveta so se strinjali, da bodo navedene organizacijske spremembe pripomogle k reševanju nekaterih ključnih problemov enotne poslovne politike IMP. Konkretno: V tozdu za blagovni promet bo enotno organizirana nabava najpomembnejših materialov, bolje bo organizirana prodaja na jugoslovanskem tržišču preko predstavništva, ki bodo v Ljubljani dobila kot nadgradnjo operativni marketing, v načrtu pa je tudi organizacija prodajno-projektivnega biroja, ki bo služil prodaji na domačem tržišču in za izvoz. Predlagana je tudi sprememba, da bodo servisi vezani na predstavništva in ne kot doslej neposredno na tozde.

Na isti seji je delavski svet sozda obravnaval tudi poročilo o devetmesečni realizaciji in potrdil smernice za izdelavo plana za leto 1982.

Ob analizi devetmesečnih poslovnih rezultatov so člani delavskega sveta ugotovili, da z njimi ne moremo biti zadovoljni. Za to, da ne dosegamo načrtovanega prihodka in dohodka, ne moremo kriviti le objektivnih razmer, saj je dejstvo, da so druge montažne organizacije v Sloveniji in v drugih republikah dosegli bistveno boljše rezultate.

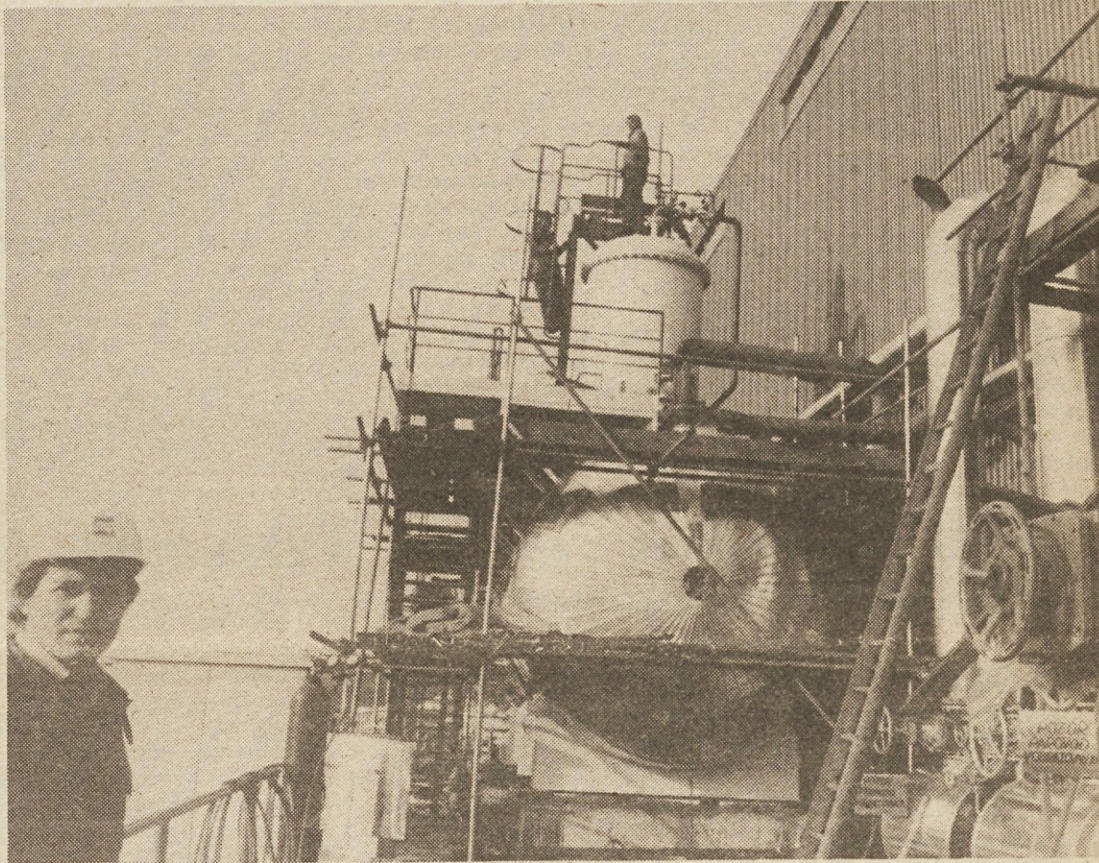
Ob dohodku, ki je pod planom, smo se z zadrževanjem osebnih dohodkov in skupne po-

rabe približali načrtovani akumulativnosti, toda kaže, da tako ustvarjenega denarja ne nalagamo najbolj smotno. Tozdi so močno povečali zaloge — tako repromateriala kot polizdelkov

— kljub temu pa nam manjka ključnih materialov. Skrbi tudi dejstvo, da se je neplačana realizacija od 1. 1. do 30. 9. 1981 skoraj podvojila, kar je odraz splošnega padanja finančne discipline na jugoslovanskem tržišču.

Več na 2. strani

*Voščimo
vam zdravo,
srečno
in uspešno
leto 1982!*

Naši uspehi v Nemški demokratični republik

V Demokratični republik Nemčiji IMP že nekaj let gradi razne energetske objekte. Trenutno delajo naši monterji, ki jih je v tej deželi okoli 90, na gradbišču Baustelle EKO v Eisenhüttenstadtu, kjer izvajajo tehnološke instalacije v žarilnici tlačne pločevine in na gradbišču prve kotlarne na premog v Kulkwitzu, ki je sedaj že spravlja v pogon. V novembru sem monterje obiskala na obeh gradbiščih ter se z njimi pogovarjala o življenju in delu v tem delu Evrope. Reportaži z obeh gradbišč objavljamo na 6. in 7. strani.

Novo v Tenu: dva tozda in razdeljen program

Ten se bo samoupravno reorganiziral v dva tozda — Energetika in Telekomunikacije. Odločitev je padla na referendumu 25. novembra.

Rezultati referenduma: Od 303 delavcev v enoti Energetika, jih je glasovalo 283 — 208 (ali 68,65 odstotka) se jih je izreklo za ustanovitev tozda, 72 jih je glasovalo proti, 3 listki pa niso bili veljavni.

V enoti Telekomunikacije imajo 204 volilne upravičence, na volišče jih je prišlo 192 — 118 (57,84 odstotka) jih je bilo za tozdiranje, 71 jih je glasovalo proti, 3 pa so oddali neveljavne listke.

Kako naprej?
»Oba tozda bosta zaživela s 1. 1. 1982, čeprav do takrat še ne bodo mogli biti sprejeti vsi samoupravni akti in bo torej postopek ustanavljanja tekel še nekaj časa,« je dejal direktor Tena Janez Ovsenik.

Toda plan za leto 1982 že pripravljajo po novih tozdih. Ta novost v planiranju ni pomenila kakega posebnega problema, kajti v Tenu so že doslej planirali po enotah, ki se zdaj formira kot tozda — in tudi celoten prihodek so ugotavljali za vsako enoto posebej, ne pa tudi drugih kategorij dohodka.

Ko sva govorila o planiranju, sem Tenovega direktorja Janeza

Ovsenika vprašal, ali se pri sestavljanju plana držijo tudi dogovorjene programske delitve med tozdoma Ten in Iso.

»V bistvu planiramo tako, kot smo se dogovorili,« je odvrnil Janez Ovsenik, ki pa ob tem ne skriva bojazni, da bo težko zagotoviti dovolj dela za tako okrnjeni Tenov program.

In še je dodal: »Ni bistvo problema, da bi mi načelno nasprotovali delitvi. Ne rečem, bilo je tudi nekaj vrčičarske miselnosti, vendar ta ni prevladovala. Nismo tako kratkovidni, da ne bi uvideli, da morata delitev programa in specializacija v perspektivi omogočiti boljše delo. Ne strinjamo pa se s tem, da bi bili eni preobremenjeni z delom, drugi pa brez njega.«

Torej v Tenu menijo, da bo uspešnost delitve programa precej odvisna od tega, ali bo prodaja za oba tozda zagotovila dovolj dela. »Prodaja je vedno trdila, da ima oteženo delo, ker program ni bil razdeljen. Zdaj čakamo učinek razdeljenega programa,« je končal Janez Ovsenik.

LOJZE JAVORNIK

Plan izvoza, smo že presegli!

IMP je med tistimi redkimi slovenskimi organizacijami, ki bodo svoje izvozne načrte celoti izpolnile in celo presegle.

V okviru SISEOT smo se obvezali, da bomo ustvarili za 70 milijonov dinarjev blagovnega izvoza, kar smo izpolnili že 1. novembra. Do konca leta bo naš blagovni izvoz dosegel vrednost okrog 50 milijonov dinarjev.

Tudi planirani devizni prihodki — 406 milijonov dinarjev — smo že dosegli do 18. novembra.

Po drugi strani pa smo uvozili znatno manj kot je bil naš plan v okviru SISEOT. Po najemnem planu nam je bil odobren izvoz v vrednosti 315 milijonov dinarjev, toda do 23. novembra smo realizirali 175 milijonov dinarjev.

Zal je tudi naša proizvodnja določeni meri odvisna od izvoženih reprodukcijskih materialov, čeprav jih uvažamo manj kot mnoge druge slovenske organizacije. Zato nam carinska zapore povzročajo težave v proizvodnji in med drugim bo njena posledica tudi to, da bomo izvozili manj kot bi lahko.

L. J.

Zahvala našim jubilentom

Deset let ni kratka doba, kaj šele dvajset ali trideset. Zato se vsako leto zahvalimo našim sodelavkam in sodelavcem, ki izpolnijo toliko let dela v našem kolektivu. Slika je s podelitve priznanj našim jubilentom, ki so jo skupaj organizirale delovne organizacije Promont, IKO, Izip, Klimat in Tio ter delovna skupnost sozda. Več na 3. strani.

IZ VSEBINE

- Dan republike smo lepo proslavili, še posebej v Iraku. str. 3
- Komunisti delovnih organizacij IKO in Panonija so obravnavali družbenoekonomske probleme. str. 4 in 5
- Predstavljamo vam tozid IPKO Podpeč. str. 8 in 9
- Emil Tratnik o mukah alpinistov, ki so premagali južno steno Daulagirija. str. 10
- Rezultati prvih športnih iger naših delovnih organizacij. str. 11
- Novoletna križanka. str. 12

S seje delavskega sveta sozda

Namen organizacijskih sprememb je ustvariti pogoje za enotno in učinkovito poslovno politiko

Predlog organizacijskih sprememb za doseg enotne poslovne politike v sozdu IMP je očitno odgovor na najbolj pereče probleme, ki nas trenutno tarejo. Razprave in vprašanja na zadnji seji sozdovskega delavskega sveta ob poslovnih rezultatih v 9 mesecih in tudi ob smernicah za izdelavo plana 1982 so se dotikala ravno problemov, ki izvirajo iz neenotne poslovne politike.

Nekaj podatkov o našem devetmesečnem poslovanju, ki jih je povedal vodilni planer — analitik Uroš Korže: Celotni prihodek smo v primerjavi z istim obdobjem lani povečali za 22,4 odstotka, porabili smo za 29,1 odstotka več, zato je dohodek samo za 12,9 odstotka višji. Cene proizvodov pa so v 9 mesecih porasle za 47 odstotkov, se pravi, da so naši poslovni rezultati, realno gledani, negativni.

Uspešnost posameznih tozdov je različna: Na vrhu so tisti, pri katerih je akumulativnost nad 40 odstotkov: Montaža Maribor, Klima Montaža, Livarna barvnih kovin, Skip in Zastopstva.

Spodaj pa so tisti z akumulativnostjo 10 do 20 odstotkov: Inženirski biroji Maribor, Elektrovinar, Inženiring, Trata in Montaža Koper. Niti 10 odstotkov akumulativnosti nimajo Blisk, TIO Idrija, Projektivni biro in Dvigalo.

Vse več sodelujemo — a pri dohodkovnih odnosih smo še na začetku

Korže je nadalje povedal, da narašča delež realizacije znotraj sistema IMP, kar je dokaz, da se skupen nastop vendarle krepi. Ob tem pozitivnem dejstvu pa smo pri vsebinskem uresničevanju

počutijo nemočne, da bi izvajali bolj prodorno poslovno politiko. Med negativnimi pojavi je omenil težnje, da bi imel vsak tozd svojo nabavo, drobljenje ponudbe pa tudi ne dovolj celovito pojmovanje solidarnosti — ni dovolj, če za tozd, ki je v težavah, združimo denar, pomagati je treba tudi z znanjem, s pripravo in izvajanjem ukrepov za boljše gospodarjenje.

Martin Vidregar je potožil, da so člani delavskega sveta prevečkrat le opazovalci, ker delovne organizacije in tozdi praktično kreirajo politiko — žal pogosto nimamo skupaj sprejetih dogovorov.

Dolg je že spisek skupnih akcij, ki so spodletele

To je konkretiziral namestnik generalnega direktorja Janez Stanovnik, ki je našel neuspešne skupne akcije v sozdu. Sporazum o združevanju sredstev, ki so rezultat izrednih tržnih razmer. Predlog za ureditev prostorske stiske na Vojkovi in BP 8. Ob nakupu računalnika so se na kolegiju sozda pojavile razprave, ki negirajo nekatere že pred časom sprejete dogovore. Odstopanje deviz in deviznih pravic rešujejo tozdi kar sami med seboj, name-

medsebojnih ekonomskih odnosov in ustvarjanje organizacijskih oblik, ki so nujne za boljše gospodarjenje.

Med cilji smernic je na prvem mestu izvoz: Montažni tozdi naj bi 40 odstotkov svojih kapacitet zaposlili v tujini, proizvodni naj bi izvozili 10% svoje proizvodnje. Plan je visok — a pri montažnih delih, nam že dogovorjene pogodbe dajejo realne osnove, da ga bomo uresničili. V okviru SISEOT prevzema IMP za leto 1982 obveznost, da bo na konvertibilno področje izvozil za 13,5 milijonov dolarjev blaga in 9,3 milijonov dolarjev storitev — za kar imamo po Koržetovih besedah možnost, da presežemo.

V proizvodnji sta glede na trenutne razmere najbolj perspektivna programa energetike in kmetijsko-živilski program, za katera bomo v letu 1982 formirali koncepcijo dolgoročnega razvoja.

Naslednji cilj je okrepiti vse oblike proizvodne, finančne, dohodkovne povezanosti v sozdu.

Pri investicijah je določeno, da ne more v realizacijo nobena, ki ne ustreza vsem družbenim in v našem planu določenim pogojem za leto 1982 so investicije skupnega pomena: računalniška oprema in okrnjeni gradnji v Mariboru (Montaža Maribor) in Celju (Industrijska proizvodnja). Prioritetni investiciji pa sta: Tovarna kmetijske opreme Murska Sobota in tovarna procesne opreme za živilsko industrijo Ruše.

Izboljševali bomo samoupravno organiziranost, da bi povečali vpliv delavcev na odločanje. Reorganizirali se bodo naslednji tozdi: Trata (tozd Trata — avtomatika in Trata — črpalke), TEN (tozda Ten — energetika in Ten — telekomunikacije), Inženirski biroji Maribor (tozda Projektiva in Inženirski biroji), Inženiring (tozd Inženiring in Blagovni promet). (Navedena imena bodočih tozdov so začasna.)

Delovski svet je danes tudi podprl predlog organizacijskih dopolnitev v tozdu in sicer:

— V okviru delovne organizacije IZIP se ustanovi tozd za blagovni promet, ki bo imel naslednje enote: sektor nabave, sektor prodaje, sektor zunanje trgovine, sektor zastopniške dejavnosti in konsignacijskih skladišč ter službo za ekonomsko propagando in službo operativnega marketinga.

Generalni direktor inž. Kumše je predlog pojasnil in priznal, da je sedaj v končni obliki, po mnogih razpravah na kolegiju, precej okleščen. Predlog so obravnavali večkrat in črtali vse, kar je bilo količkaj spornega, da bi oblikovali enoten predlog, za katerim bodo stali vsi direktorji delovnih organizacij.

Bojan Šefman iz delovne organizacije IZIP je dal še nekaj pojasnil o tem, kako bo organiziran bodoči tozd za blagovni promet. Sedanji tozd Inženiring se bo reorganiziral v dva tozda:

— Tozd Inženiring — za opravljanje investicijskih del v tujini.

— Tozd Blagovni promet bodo šli iz sedanjega Inženiringa vse tiste dejavnosti, ki ne pridobivajo dohodka na osnovi cen svojih storitev, pač pa po načelu svobodne menjave dela. To so: Predstavnštva, Izvoz — uvoz in propaganda. To bo jedro bodočega tozda, ki ga bo treba še precej dopolniti in dograditi, da bomo res dosegli zaželjene cilje.

LOJZE JAVORNIK

Borut Gržinič novi glavni direktor Emonda

10. novembra je delavski svet DO EMOND izvolil novega glavnega direktorja te tozde Boruta Gržiniča, dipl. oec. Borut Gržinič se je rodil 12. 1946 v Ljubljani in je diplomiral na ljubljanski ekonomski fakulteti, na znanstvenem inženirskem inženirskem študiju. Njegova prva zaposlitev je bila v Iskra — DO Avtomatika, kjer je najprej delal 3 leta na področju planiranja, nato in organizacije. Naslednja leta je bil vodja organizacijske službe v tej DO. Od 1. 5. 1979 je zaposlen v IMP — DO EMOND kot direktor planirsko-analitsko-organizacijskega sektorja.

Družbenopolitično in strokovno je deloval že študentskih letih in kasneje v Iskri, kjer je bil med drugim tudi predsednik osnovne organizacije sindikata. Sedaj član predsedstva mestnega sveta Zveze sindikatov in član komisije za družbeno-ekonomske odnose pri Območnem svetu zveze sindikatov Ljubljana-Bežigrad.

Fakturirana realizacija v 10 mesecih 1981

Fakturirana realizacija za 10 mesecev 1981

Tov. Javornik Lojze

Realiz.	Plan. (v 10 ³ din)		Izvršitev				Indeks izvršitev		
	1981	10 mes.	oktober	oktober	10 mes.	10 mes. 1980	let. pl (5:1)	pl. ldn (5:2)	pl. okt (4:3)
TOZD, DO	1	2	3	4	5	6	7	8	9
OV - SFRJ	644.000	539.220	55.960	71.868.620	572.670.910	429.914.262	89	106	128
- inoz. (m)	60.000	-	-	7.028.341	40.920.673	40.627.915	68	-	-
KM - SFRJ	329.600	272.400	27.700	15.990.668	284.451.937	240.662.522	86	104	58
- inoz.	65.000	-	-	5.905.419	37.606.018	26.048.350	58	-	-
MK - SFRJ	393.500	326.420	34.200	37.982.220	310.958.027	268.696.555	79	95	111
- inoz.	42.000	-	-	3.803.539	23.785.041	1.201.883	57	-	-
PB Kp	12.829	10.590	1.150	457.500	4.895.723	10.525.107	38	46	40
SD	3.696	3.080	320	305.910	3.087.417	2.462.965	84	100	96
PRCMONT - SFRJ	1.383.625	1.151.710	119.330	126.604.918	1.176.064.014	952.261.411	85	102	106
PRCMONT - SKUPAJ	1.550.625	-	-	143.342.217	1.278.375.746	1.020.139.559	82	-	-
MM - SFRJ	690.000	570.900	62.000	74.376.937	624.223.862	508.159.690	90	109	120
- inoz.	85.530	-	-	9.681.124	68.675.687	35.883.459	80	-	-
IB	72.600	60.000	6.400	3.618.106	47.879.928	44.052.380	66	80	57
BLISK - SFRJ	252.000	208.500	22.700	16.528.266	181.339.007	157.648.523	72	87	73
- inoz.	13.570	-	-	-	-	-	-	-	-
EKO - SFRJ	331.000	274.100	29.800	17.708.418	233.155.284	224.102.164	70	85	59
- inoz.	6.780	-	-	873.384	873.384	-	13	-	-
PMI - SFRJ	1.345.600	1.113.500	120.900	112.231.727	1.086.598.081	933.962.757	81	98	93
PMI - skupaj	1.451.480	-	-	122.786.235	1.156.147.152	969.846.216	80	-	-
EM - SFRJ	597.000	497.090	52.320	64.449.747	698.859.668	499.138.004	117	141	123
- mont. brez. bl. izv.	565.000	471.110	49.170	53.871.062	561.704.546	472.094.563	99	119	110
- mont. z blag. izv.	582.000	485.310	50.640	63.983.653	688.269.384	486.481.556	118	142	126
- projekt	15.000	11.780	1.680	466.094	10.590.284	12.656.448	71	90	28
- EM brez. bl. izv.	580.000	482.890	50.850	54.337.156	572.294.830	484.751.011	99	119	107
- inoz.	116.000	-	-	21.776.051	99.780.082	41.076.733	86	-	-
DVG - SFRJ	210.000	170.800	20.000	15.901.168	155.630.006	127.749.491	74	91	80
- inoz.	2.000	-	-	1.247.691	3.710.879	-	186	-	-
TEN	600.000	496.825	53.940	38.513.372	455.313.153	336.832.940	76	92	71
- jaki tok	344.000	285.025	30.820	21.043.757	273.218.705	185.384.473	79	96	68
- šibki tok	256.000	211.800	23.120	17.469.615	182.094.448	151.448.467	71	86	76
ISO - SFRJ	175.000	145.611	15.355	11.073.048	147.839.653	107.711.710	84	102	72
- inoz.	-	-	-	1.377.259	1.377.259	-	-	-	-
CK	24.200	20.229	2.082	1.626.886	20.418.357	16.060.499	84	101	78
EMOND - SFRJ	1.606.200	1.330.555	143.697	131.564.221	1.478.050.837	1.087.492.644	92	111	92
EMOND - skupaj	1.724.200	-	-	155.965.222	1.582.929.057	1.128.569.377	91	-	-
KLIMAT	358.000	287.500	36.100	24.433.011	266.115.289	238.207.370	74	93	68
TIO	300.000	248.700	27.000	29.520.741	226.628.113	193.758.700	76	91	109
PANONILJA	765.000	664.000	60.000	46.084.070	598.124.019	386.274.756	78	90	77
TRATA	501.900	414.000	52.000	28.971.061	338.192.088	418.520.729	67	82	56
ITAK	145.350	122.900	14.500	15.764.177	126.069.683	111.612.492	87	103	109
SKIP	353.000	305.500	31.800	28.210.224	299.784.723	235.799.850	85	98	89
IPKO	115.000	90.800	12.100	3.854.221	66.655.993	335.799.850	58	73	32
IKO	1.115.250	933.200	110.400	76.799.683	830.702.487	865.933.071	74	89	70
LSNL	431.000	360.919	39.200	41.501.932	389.450.139	287.021.214	90	108	106
HVA	133.300	113.000	11.600	13.212.969	116.155.761	122.631.936	87	103	114
VIPO	48.375	40.408	4.166	4.872.325	43.370.247	-	90	107	117
LEK	90.000	73.840	8.500	9.527.340	83.492.606	55.401.950	93	113	112
LIVAR	702.675	588.167	63.466	69.114.566	632.468.753	465.055.100	90	108	109
IP	470.949	379.907	40.607	40.706.173	381.300.256	310.413.660	81	100	100
MP - SFRJ	261.297	212.696	24.039	25.709.782	226.993.306	179.835.387	87	107	107
- inoz.	12.500	-	-	1.713.270	-	-	14	-	-
KLIMA - SFRJ	732.246	592.603	64.646	66.415.955	608.293.562	490.249.047	83	103	103
KLIMA - skupaj	744.746	-	-	66.415.955	610.006.832	490.249.047	82	-	-
INŽ	92.056	76.900	7.900	11.600.778	88.745.887	68.113.865	96	115	147
PB	67.000	55.032	5.888	7.954.700	54.908.692	45.411.687	82	100	135
ZAST	165.000	136.952	14.024	14.179.746	140.392.493	140.492.815	85	103	101
ALCH	117.558	90.187	6.629	4.240.896	90.036.771	66.455.043	77	100	64
IC	15.297	12.677	1.365	1.326.888	13.736.593	8.524.167	90	108	97
IZIP	456.911	371.748	35.806	39.303.008	387.820.436	328.997.577	85	104	110
PD	11.140	10.000	500	251.115	11.352.493	7.415.498	102	114	50
IMP SFRJ	8.776.647	7.291.683	781.845	722.323.015	7.302.228.084	5.943.715.369	83	100	92
IMP skupaj	9.180.027	-	-	774.015.823	7.580.670.377	6.096.810.634	86	-	-

nju dohodkovnih odnosov še čisto na začetku.

Kar se izgubljenih ur tiče, nam gre koledar na roko — zaradi praznikov izgubljamo manj ur. Po dveh letih pa se spet močno povečujejo bolniške — tako smo v 9 mesecih v povprečju izgubili en dan, kar je 30 milijonov dinarjev realizacije.

Devetmesečni povprečni osebni dohodek je bil 11.298 dinarjev. Naši tozdi so v nekaterih občinah, kjer delujejo, že pod povprečjem gospodarstva — posledica tega pa je odliv delavcev.

Delegat v delavskem svetu Janko Siranko je spomnil kolege, da so že na svoji prvi seji leta 1979 slišali svarilo o težavah, ki govori, če v IMP ne bomo dosegli enotne poslovne politike. Kljub mnogim od takrat sprejetim sklepom in kljub usmeritvam problemske konference ZK, pa tega nismo dosegli. Zamisliti se moramo nad tem, da direktorji tozdov in delovnih organizacij odhajajo od nas, zakaj hočejo v Irak — najbrž tudi zato, ker se

sto da bi IMP kot celota izkoristil prednosti, ki mu jih daje izpolnjevanje svojih izvoznih načrtov v okviru SISEOT. Ne uresničimo načela, da bi vsi tozdi v enakem razmerju prispevali za razvoj počitniških domov.

Reakcija na vse našete akcije kažejo, da se vse obravnavajo glede na trenutne interese, trenutne dobičke ali žrtve. Zanimivo in najbolj zaskrbljujoče je — da se ovire pojavijo, še preden pride v razpravo na samoupravne organe, je dejal Stanovnik.

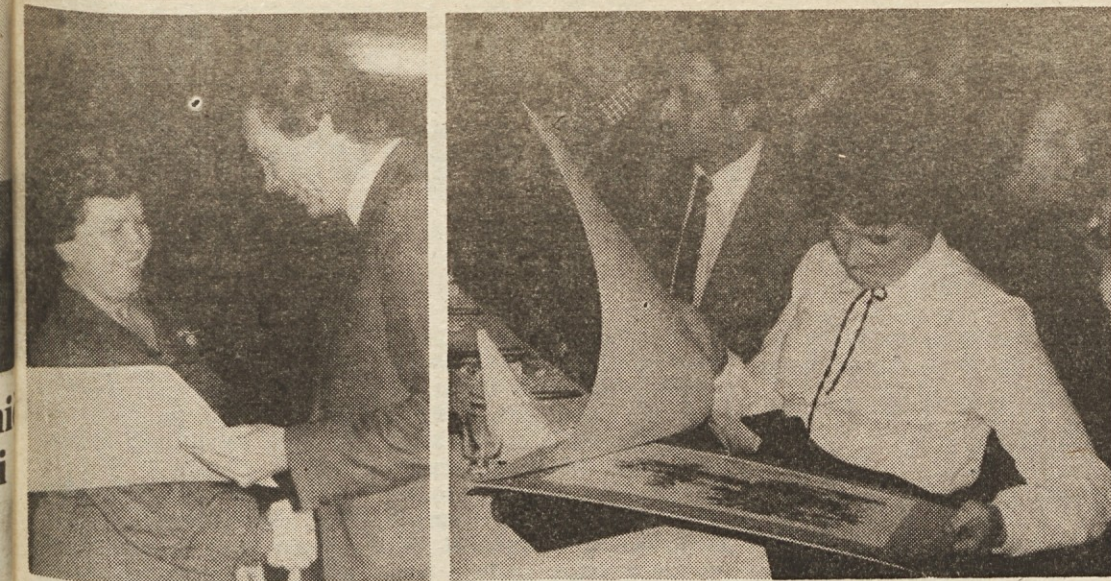
Na Sirankovo pobudo je delovski svet sprejel sklep, naj kolegij za naslednjo sejo delavskega sveta pripravi predlog konkretnih ukrepov za boljše gospodarjenje.

Cilji smernic plana za 1982

Pri obravnavi smernic za izdelavo plana 1982 je Uroš Korže uvodoma pojasnil, da so bolj kot samim finančnim kazalcem dali poudarek ukrepom za urejanje

Nekaj utrinkov s podelitve priznanj našim jubilentom

Kot vsako leto smo se tudi letos zahvalili našim sodelavkam in sodelavcem, ki delajo že 30, 20, in 10 let v IMP. Letos jih je v vsem sozdu 471. V delovnih organizacijah Promont, IKO, IZIP, Klimat, TIO in v sozdovskih skupnih službah, ki so tudi letos priredile skupno slovesnost, pa jih je 161. Zbrali smo se v soboto, 5. decembra v restavraciji hotela Ilirija. Najprej smo z enominutnim molkom počastili spomin naših sodelavcev Mira Koželja, Marjane Pichler-Misson in Janeza Škerlja, ki so tragično umrli v razbitinah Inoxvega letala na Korziki.

Nato se je predsednik delavskega sveta sozda Janez Ocepek vsem jubilentom iskreno zahvalil za dolgoletno požrtvovalno delo v naših tozidih in delovnih skupnostih in jim podelil spominske slovesnosti.

Sledil je prijeten večer, izpolnjen s tovariškimi pogovori, pesmijo, pa tudi zavrteli smo se. S fotoaparatom smo skušali zabeležiti vsaj delček prijetnega vzdušja, ki se je stopnjevalo vse tja do jutranjih ur.

29. november v Iraku

V naših tozidih smo imeli ob Dnevu republike mnogo proslav, toda poseben pomen imajo proslave naših delavcev na gradbiščih v tujini, saj jim pomenijo svojevrstno vez z domovino. Iz Iraka smo dobili naslednje poročilo:

Delavci v Iraku smo praznovali dan republike na dveh gradbiščih, na enem izmed njih smo imeli tudi svečano otvoritev nove jedilnice, centralna proslava za večino gradbišč, ki jih imamo širom Iraka, pa je bila v naselju Abu Graib. V novih prostorih objekta Trimo, ki služijo rekreativni dejavnosti naših delavcev, se je zbralo v petek 28. novembra okrog 120 članov našega kolektiva, kar je približno tretjina sedaj zaposlenih IMP-jevcev v Iraku.

Na proslavi so poleg učencev Jugoslovanske šole v Bagdadu, sodelovali predvsem otroci naših delavcev in izvrstna recitatorja Vučević in Vleček iz tozda Dvigalo in Klima montaža, svečani govor je imel vodja splošne kadrovske službe v Iraku tov. Herga, ki je med drugim povedal tudi naslednje:

»Tudi dežela, v kateri se danes nahajamo mi, prijateljski in neuvrščeni Irak, nam dokazuje, da so načela neodvisnosti, neuvrščenosti in ekonomske svobode rezultat zgledov, ki jih je dala svetu prav Jugoslavija.

Za vse nas pa ima praznovanje 29. novembra tukaj v Bagdadu, daleč proč od ljubljene domovine, še poseben pomen.

Veliko izmed nas jih je, ki praznujejo ta praznik prvič daleč preko meja svoje domovine, zato so naši občutki in naše razpoloženje do tega praznika tudi bolj svečani, kakor morebiti včasih doma.

Na nas pa je tudi veliko nalog, ki jih v imenu domovine izvršujemo tukaj, z zglednim in kvalitetnim delom naj bi namreč dali svoj delež vsak svoji temeljni in delovni organizaciji, celotnemu IMP, posredno pa tudi vsej naši domovini. Živimo in delamo v pogojih, ki niso enaki kot doma, zato so tudi naši naporji večji, prav tako pa tudi naše dolžnosti.

Naša organizacija tukaj se hitro veča, srečujemo se vedno novi ljudje iz naše domovine in prav je, da ob tej svečanosti vemo, kje smo in kaj hočemo.

Težave ne prizanašajo nikomur na svetu. Energetska kriza kot posledica nove ekonomske ureditve sveta, blokovski pritiski in premajhna razvitost Jugoslavije zahtevajo od nas, da strnemo vrste in okrepiamo solidarnost. Vse to pa bomo dosegli, če bomo neprestano zboljševali svojo organiziranost tukaj in doma, medsebojne odnose in tovarištvo, samo močan in enoten IMP v Iraku je dejavnik napredka vseh naših delavcev. Stabilizacijska bitka, ki jo bijejo naši sodelavci doma, ima posledice tudi drugod. Vedno bolj se budi interes posameznikov za dela v tujini, naporji vseh naših političnih in gospodarskih teles v domovini pa so usmerjeni v čimvečji izvoz storitev in če bomo znali pravilno prislusniti tem naporom, bo tudi naš prispevek večji, s tem pa tudi praznovanje 29. novembra ne bo zgolj svečanost, ampak praz-

nik združenih delavcev, ki se zavedajo svoje odgovornosti.

Veliko je še ciljev in nalog, ki jih postavlja pred nas izročilo 29. novembra. Prav je, da jih zapišemo v svoje delovne obveznosti in jih korektno izvršujemo.

Slovesnosti, s katero smo bili vsi prisotni zelo zadovoljni, je sledil prijeten tovariški večer ob domači kapljici, čeprav daleč od domovine, je ob čašah zadonela slovenska pesem, ki je budila otožen spomin na domovino.

Naslednja dva dneva, sobota in nedelja, sta bila za večino delavcev prosta. Sindikalna organizacija pa je v teh dnevih organizirala tudi dvodnevni izlet s pomočjo iraške turistične organizacije Fo Turism, ki se ga je udeležilo 100 delavcev.

Trije avtobusi so krenili v soboto zjutraj proti Kirkuku, Erbilu do Wsalahudina, v severovzhodnem Iraku, kjer so prenočili. V Kurdskih hribih nad 1000 metrov visoko se je budil v marsikom spomin na slovenski kras, saj se je podobno oblikovano hribovje širilo pred našimi očmi vse proti Iranski meji. Naslednji dan smo si ogledali še Erbil, Mosul s starimi ostanki Niniv in Hatro, ki s svojim helenističnim slogom morda spominja na antične spomenike v Grčiji.

Pozno zvečer smo se utrujeni, pa tudi nekoliko lačni, saj na žalost ni bilo mogoče organizirati prehrane za tolikšno število ljudi, vrnili v Bagdad, z vtisi, ki bodo ostali.

N. H.

Proslava dneva republike v Panoniji

Osnovna organizacija Zveze socialistične mladine v Panoniji je pripravila v četrtek 26. novembra proslavo v počastitev rojstnega dneva republike.

Kulturni program so pripravili člani OO ZSMS z recitacijami. Kot gostje so na proslavi sodelovali člani kulturne skupine iz sosednje delovne organizacije »MURA«. Nastopal je njihov pevski zbor in folklorna skupina je zablesala venček prekmurskih plesov. Prisotne je najbolj pritegnil nastop folklorne skupine. Sekretar OO ZK Helmut Vidic je v slavnostnem govoru orisal pomembnost praznika 29. novembra.

Proslava je v celoti zelo uspela in je prikaz možnosti sodelovanja dveh sosednjih delovnih organizacij na kulturnem področju. Prisotni so si želeli, da bi podobnih prireditev in tako pripravljenih bilo še več.

»ZA«

Proslava dneva republike v tozdu Montaža Maribor

V Mariborskem tozdu Montaža je bila 27. novembra v menzi proslava za Dan republike, na kateri je Rudi Uranjek v kratkem govoru obeležil pomen praznika ter poudaril velike uspehe, ki smo jih doslej dosegli na vseh področjih, ki pa naj nas ne uspavajo saj, je dejal, nam današnja gospodarska situacija ponuja priložnost dokazati, da smo še vedno sposobni sami premagati ovire, za kar je potrebno vztrajnejše delo, boljše organizacija, red, disciplina pri delu in spoštovanje vsega dogovorjenega. Tako bomo dvignili storilnost in dosegli boljše rezultate.

Kulturni del proslave so izvedli učenci Osnovne šole Slava Klavara, ki so zapeli in zrecitali nekaj pesmi in odigrali nekaj folklornih točk.

Na tej proslavi so podelili priznanja za izredno prizadevnost pri gradnji politične šole v Kurovcu delavcem Juriju Kuharju in Josipu Mohoriču. Priznanja za prizadevno delo v letu 1980 pa sta dobila Franc Huzjak in Ivan Lah, ki sta bila za 1. maja, ko so delavcem v tozdu podeleževali ta priznanja, na delu v Iraku.

Foto: M. P.

S problemske konference komunistov delovne organizacije IKO

Precej smo vložili v nakup opreme — toda ne sme nam biti žal vlaganj v ljudi, ki bodo naše izdelke prodajali in razvijali nove

Komunisti delovne organizacije IKO so v četrtek, 3. decembra na problemski konferenci obravnavali dosednji razvoj tozdv te delovne organizacije ter njihovo poslovanje v letošnjih prvih devetih mesecih in opredelili smernice stabilizacijskega prizadevanja v prihodnjem letu.

Uvodno analizo o dosedanjem razvoju in letošnjem poslovanju je prebral Alojz Kamin. Povzemamo nekatere njegove misli:

Tozdv Trata je imel za večino svojega proizvodnega programa monopolni položaj na jugoslovanskem trgu, zato je pretekla leta dosegal dokaj dobre rezultate, vendar bi moral še boljše.

Trata je zahtevna tehnološka tovarna, kar terja ustrezne kadre. V razvojni službi so imeli povprečno 18–19 delavcev, letos je to število že naraslo na 25, nato pa jih je 5 odšlo.

— 20. 2. 1978 je tov. Slanovec Aleksander, dipl. inž. stroj. predlagal sodelovanja s Strojno fakulteto po vprašanju uporabe mikro računalnikov v ogrevalni, prezračevalni in klima tehniki. 1. 6. 1978 je bila sklenjena pogodba s Strojno fakulteto, po kateri je TOZDV Trata plačala za eno leto 665.000,00 din, v 3 letih pa naj bi plačala 2.000.000,00 din. To je bil 50 % del naloge, 50 % pa naj bi nosila strojna fakulteta.

— 1. 6. 1979 je bil sestanek v Institutu »Jožef Stefan«, ki se ga je udeležilo cca 10 inženirjev IMP z generalnim direktorjem v zadevi regulacijskih armatur z mikroprocesorji.

— Poleg številnih manjših inovacij je bilo po poročilu 30. 9. 1981 za avtorske honorarje in inovacije v tozdv Trata izplačano 1.160.984,00 din od 1. 1. 1981 do 30. 9. 1981.

— V preteklih 10 letih so se tudi pojavljala večja avtorska izplačila, kar bi po današnjih vrednostih predstavljalo visoke zneske.

— Najbolj pa je problematično že pripravljeno izplačilo v oktobru 1981 (ki je bilo ustanovljeno) v višini 7.000.000,00 do 9.000.000,00 din za drsna tesnila.

Pri vseh avtorskih in razno raznih honorarjih se postavlja vprašanje, koliko je to naloga rednega dela in če je to resnično vse opravljeno izven rednih delovnih zadolžitvev in časa.

Tov. Kamin je nadalje povedal, da so pogodbo za drsna tesnila sicer obravnavali vsi mogoči organi v delovni organizaciji in zunaj nje, plansko analitska služba delovne organizacije pa je ni dobila v roke s pojasnilom, da je to zaupno gradivo. Šele v začetku novembra letos so jo dobili samo za prečitati. Na seje delavskega sveta, na katerih so pogodbu obravnavali, plansko analitska služba ni bila vabljena, na kolegijih delovne organizacije pa je bilo zelo malo (skoraj nič) konkretnih razprav o tej razvojni nalogi.

Tovariš Kamin je poudaril, da je delo na področju razvoja in iskanja novih tehničnih odkritij nujno, vendar je to treba delati načeloma v okviru rednega dela. Če so eventualne izjeme, morajo biti skromnejše od primera drsnih tesnil, še posebej glede na Tratino stagnacijo pri realizaciji, dohodku in akumulaciji. Opozoril je, da družbena skupnost veliko vlaga v izobraževanje do iz-

Pojasnilo

V prejšnji številki je bil na 1. strani Glasnika objavljen članek z naslovom »Trata bodo razdelili«, kar bi lahko razumeli, da jo deli nekdo od zunaj in ne delavci sami. V članku je sicer povedano, da so se tako odločili delavci na samoupravni način in da ni možna nobena dvomnost, ki bi po naslovu članka lahko nastala. Smatram, da je vsebina članka točna in jasna, za slabo napisan naslov pa se prizadetim opravičujem.

LOJZE JAVORNIK

kušenega inženirja, zato pričakuje, da je bo ta vračal s svojim delom. Menil je tudi, da Lađo Mazovec ni primeren za vodjo take razvojne skupine (če je vodja sploh potreben), ker za takšno zahtevno tehnologijo nima ustreznih kvalifikacij. Kot glavni direktor pa je dolžan ustvarjalno spodbujati razvojno službo, kar izhaja iz določil srednjeročnega plana in drugih samoupravnih aktov.

Nadalje je menil, da tudi prodajna služba ni dobro delala, saj bi morala že pred leti začeti spremembe na trgu in primerno ukrepati. Tudi služba kalkulacij je počasna. To dokazuje tudi primer drsnih tesnil, saj je ponudba prišla v tozdv konec leta 1979 do izplačila (ki je bilo ustavljeno) pa je prišlo šele oktobra. Po srednjeročnem planu pa bi morali v letu 1981 že narediti in prodati 55.000 drsnih tesnil.

Opozoril je tudi, da bo morala Trata zboljšati servisno službo, če hoče povečati prodajo.

Med drugim pa je omenil tudi izgubo podjetja IMP Metall v Avstriji, ki je do 30. 6. 1981 po plačani realizaciji dosegla 3.805.196,22 šilinga (po plačani pa je še večja). Tozdv Trata kot ustanoviteljica je dolžna pokriti 38 odstotkov te izgube. Na srečo najnovejši podatki kažejo, da ukrepi za odpravljanje Metallove izgube že dajejo rezultate, torej lahko konec leta pričakujemo boljše stanje.

Produktivnost močno pada. Z zmanjšanjem proizvodnje se je delno zmanjšalo tudi število proizvodnih delavcev. Režijski so ostali na istem številu. Zaradi fiksnih stroškov pada tudi ekonomičnost poslovanja ob manjši proizvodnji. Ob hitrejši rasti cen materiala, storitev in druge režije kot rasti prodajnih cen naših proizvodov, močno pada rentabilnost temeljne organizacije. Likvidnost tozdv Trata je bila leta 1981 kljub slabim rezultatom dobra, ker je imela nekaj sredstev iz leta 1979 in 1980 ob nekaj boljših rezultatih. Ta sredstva so vsak dan manjša, ker so slabljena za odplačilo nakupa zemljišča, opreme in pokrivanje višjih zalog. Če ne bo nove višje akumulacije v tekočem poslovanju, bo leta 1982 imela tudi Trata težave z likvidnostjo.

Tozdv SKIP je v zadnjih nekaj letih dosegel primeren razvoj v pogledu proizvodnih programov brez posebnih izplačil za avtorske honorarje in podobno. S tem v zvezi se je močno povečala v par letih tudi materialna osnova dela, saj ima skupaj s tozdvom IPKO, ki je nastal 1. 1. 1981 iz programa tozdv SKIP, 30. 9. 1981 132.347.000,00 din poslovnega sklada. Leta 1975 pa ga je imel 21.107.000,00 dinarjev. Indeks je 627. Kljub tej rasti poslovnega sklada ima SKIP težave z likvidnostjo glede na obseg in ciklus njegove proizvodnje, ki se v zadnjem času omiljuje. Visoka sredstva dobička gredo zaradi nelikvidnosti za obresti.

SKIP dosega in celo močno presega letošnji rebalansirani plan zlasti pri dohodku in akumulaciji, kar je posledica prodanih zalog iz leta 1980 in nekoliko prenikro planirane stopnje akumulacije v rebalansu. Samo za 13,63 % višji celotni prihodek 30. 9. 1981 skupaj z IPKO v primerjavi s istim obdobjem 1980 je nekoliko nižek glede na višje cene v tem letu.

S 1. 1. 1981 se je iz dela Skipovega programa formalno nov tozdv IPKO Podpeč, ki izdeluje izdelke iz armiranega poliestra in kmetijski opremo.

Tovarna IPKO Podpeč je

zgrajena iz Skipovih sredstev in bančnih kreditov. Ob delitveni bilanci je obveznosti iz naslova investicije prevzel IPKO tako glede eksternih kreditov kot tudi kreditno obveznost do Skipa. Tozdv IPKO je doslej že vrnil Skipu 5.000.000,00 dinarjev. Dolžan je še 17.990.173,65 dinarjev.

S 1. 1. 1979 je nastal tozdv ITAK iz dela programa tozdv Trata. Program Itakovih ogrevalnih teles je zanimiv in donosen. Trenutno je trg za Itakove programe še odprt. Ob ustanovitvi 1. 1. 1979 je imel 18.629.959,10 din poslovnega sklada. Po periodičnem obročunu 30. 9. 1981 pa ima 83.656.000,00 din poslovnega sklada. Opaža se upadanje akumulacije v celotnem prihodku zaradi vse višjih cen materiala.

Tozdv Itak je leta 1980 začel investicijo v vrednosti 200.000.000,00 dinarjev. S to investicijo si bo zgradil primerne sodobne proizvodne in druge poslovne prostore, kar mu bo omogočalo dosegati naloge iz srednjeročnega plana 1981–1985.

Investicija bo predvidoma končana v drugem trimesečju 1982. Breme (odplačila kreditov, združenih sredstev, udeležba na dohodku in obresti) ne bodo majhna. Glede na to dejstvo se bo moral kolektiv dobro organizirati in zavzeti za doseg dobrih rezultatov dela. Samo 18,37 % višji celotni prihodek 30. 9. 1981 v primerjavi s istim obdobjem 1980 je nekoliko nižek glede na višje cene in možnost prodaje.

Tozdv IPKO Podpeč je začel poslovati s 1. 1. 1981. Ima program izdelkov iz armiranega poliestra in kmetijske opreme. Tovarna, ki jo upravlja IPKO, je zgrajena iz sredstev tozdv Skip, bančnih sredstev in drugih sredstev.

Z doseganjem rebalansa za 1981 ima IPKO celo leto težave, ki se iz trimesečja v trimesečje izboljšujejo. Kaže pa, da verjetno rebalans ne bo dosežen. Obeti za leto 1982 pa so dobri.

Delovna skupnost skupnih služb je nastala s 1. 1. 1978, ko se je organizirala delovna organizacija IKO. Ob ustanovitvi DSSS so bili samo 3 zaposleni. Kasneje so se formulirale finančno računovodska služba, plansko-analitska služba in komercialno-prodajna služba z ekspeditom in deloma razvojna služba.

Rebalans plana za 1981 per 30. 9. 1981 je dosegla: celotni prihodek (stroški DSSS) v višini 69,39 %, dohodek v višini 68,04 %, zaposleni v višini 97,78 %.

Problem v DSSS je trenutno na področju prodaje, kalkulacij pridobivanja soglasij za nove cene, organizacije dela in kadrovanja. Poseben problem pa je usmerjalni razvoj, ki ga je končno enkrat že treba rešiti v kakšnem sestavu in nivoju, naj bo na nivoju sozda, delovne organizacije in tozdv.

Na koncu je predlagal zaključke. V velikem interesu tozdv, delovne organizacije in sozda je, da se IKO normalno razvija in dosega primerne rezultate za nadaljno eksistenco in socialno varnost delavcev. V ta namen je nujno:

— Ne se uspravati z rezultati, ki so doseženi (tam kjer so).

— Naglo in z večjo agresivnostjo dopolnjevati proizvodne programe in izpolnjevati obstoječe.

— Povezava z razvojno službo sprotno in za nekaj let naprej imeti raziskano tržišče (marketing služb) za kapacitete proizvodnje.

— Pospešeno iskati možnost prodaje naših proizvodov na zunanjem tržišču v svrhu izravnave devizne bilance posameznih tozdv in s tem SFRJ in zaradi

plasmaja naše proizvodnje na zunanjem trgu če se prodaja na domačem trgu ustavlja.

— Posebno skrb posvetiti kvaliteti proizvodov.

— Na področju servisne dejavnosti so še velike rezerve.

— Nabavna služba in kalkulacije morajo biti tesneje povezani in ob rasti cen materiala pravočasno zahtevati višje prodajne cene naših izdelkov.

— Od režijskih služb zahtevati maksimalno angažiranost in s tem razmerje med režijskimi in proizvodnimi delavci izboljšati v korist proizvodnih.

— Z dejstvom iz prejšnje alineje je povezana tudi produktivnost, ekonomičnost, rentabilnost in nazadnje kot rezultat vseh teh činiteljev pa tudi likvidnost tozdv in delovne organizacije.

— Izpolniti sistem nagrajevanja tako, da bo resnično vsak nagrajen po prizadevnosti in rezultatih njegovega dela.

— Stremeti za tem, da se srednjeročni plan 1981–1985 dosledno izvaja po letih. Dohodek v občini Ljubljana-Siška je bil v prvem polletju 1981 za 41 % višji kot leta 1980 v istem obdobju ali za 5,8 % nad planirano. DO IKO pa je dosegla za 13 % manjši dohodek per 30. 6. 1981 v primerjavi z istim obdobjem 1980. Planirani dohodek ni bil dosežen, medtem ko je v okviru občine presežen za 5,8 %.

— Na raznih področjih in službah manjka ustreznih kadrov in je temu problemu potrebno posvetiti dosti pozornosti.

— Po srednjeročnem planu so predvidene investicije, ki jih je potrebno skrbno proučiti, formirati sredstva za pokritje finančne konstrukcije in šele nato pristopiti k izdelavi investicijskega elaborata.

Prvi je razpravljaj Josip Kolaric s Trate. Med drugim je povedal, da so na Trati ves čas namejnali mnogo denarja za posodabljanje opreme. Tako je danes Trata že srednje ali celo višje razvita tovarna in je sposobna proizvajati bolj zahtevne programe. Ob tem pa nastane vprašanje, kaj proizvajati. Na to ne more odgovoriti proizvodnja, pač pa moramo v delovni organizaciji ali sozdu najti način za organiziranje marketinske službe, ki bo preučevala trg in dajala jasno orientacijo razvojnim službam, katere nove izdelke in programe naj razvijajo.

Povedal je, da so v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih mnogo razmišljali o tem, kako bi uveljavili zahtevnejše programe, zboljšali kontrolo kakovosti in sploh bolje organizirali proizvodnjo. Da bi to dosegli, so se delavci na referendumu odločili za samoupravno reorganizacijo v dva tozdv. Trata dela danes namreč 600 artiklov in 1.500 polizdelkov. V dveh tozdvih, ki bosta proizvajala vsak svoj program, se bodo lahko hitreje prilagajali potrebam tržišča in tudi dosegali večjo kakovost izdelkov.

Glede razvoja novih izdelkov pa je menil, da je ta naloga za Trato v trenutnem gospodarskem položaju tako nujna, da so morali za doseg tega cilja uporabiti vse možnosti, torej tudi pogodbe o delu. O drsnih tesnilih je OO ZK razpravljala lansko spomlad. Vsa dokumentacija nam je obetala bel kruh, zato smo predlog podprli v dobri veri, da delamo prav, je dejal Josip Kolaric in dodal: Res pa se komunisti nismo preveč spraševali o moralni plati zadeve, torej o tem, ali bi bila dolžnost avtorjev razviti drsna tesnila v okviru rednega dela.

Zdaj je Tratin načrt, da do 25. decembra dostavi vsem potencialnim kupcem poskusne serije, da jih bodo lahko naročili. Program je še vedno interesanten in potreben in je torej treba začeti s serijsko proizvodnjo. Upam, da bo tozdv Trata-Črpalke začel v prvem četrtletju izdelovati drsna tesnila, kar mu bo olajšalo začetek poslovanja v času, ko se črpalke težko prodajajo, je dejal Josip Kolaric in pristavil, da strokovne službe medtem razčističujejo sporna vprašanja glede nadomestila avtorjem.

Direktor tozdv IPKO Lovro Rogelj je najprej razložil težave, s katerimi se bori ta tozdv in se zahvalil vodilnim v Skipu za veliko podporo, ki jim jo nudi. IPKO je dobil novo stavbo, za opremo je pa zmanjkalo denarja. Kot nov tozdv so se tudi stalno otepli s kadrovskimi težavami, ki še niso povsem rešene. Vso pozornost posvečajo razvoju, ker vedo, da ne morejo ostati pri kletkah za živali in želijo ta program dopolniti s krmilno tehniko, da bo njihov program hlevske opreme bolj zaokrožen. Med poslovnimi težavami tozdv pa je posebej omenil probleme nabave repromateriala.

Pri oskrbi z repromaterialom se dogajajo povsem nerazumljive zadeve, je dejal Tomaž Bricej, tudi iz tozdv IPKO. Politiki pravijo, da ni devizne participacije. Toda to je teorija, praksa pa povsem drugačna. Tako težko je z nabavljanjem repromaterialov, da tehnološkim službam ne ostane skoraj nič časa za razvijanje novih izdelkov, ker se morajo ukvarjati s čisto navadnim mešetarjenjem, da zagotovijo repromaterial. Proizvajalci pa že kar naglas zahtevajo devize. Razen tega je domači repromaterial vsak dan slabši, obenem pa vsak dan dražji.

Direktor Skipa Janez Bizjak, je potrdil, da je nelikvidnost zelo draga zadeva, saj so jim obresti za posojila, ki so jih morali zaradi nje najemati, porzle petino letošnjega dobička. Z likvidnostjo imajo težave, ker je Skip izredno naglo večal obseg proizvodnje in niso uspeli temu sorazmerno povečati obratnih sredstev, ker so pač več vlagali v razvoj.

Tudi Skip ima težave zaradi vse dražjih repromaterialov, tembolj, ker od 1. 10. 1980 niso povišali cen. Če spomlad so proizvajalci njihove branže uskladili predlog podražitve in v drugih republikah te cene že lep čas veljajo, le slovenska skupnost za cene ne dovoli podražitve. Za leto 1982 jim obljublajo 15 odstotkov višje cene, kar niti zdaleč ne bo sorazmerno podražitvam pri repromaterialu.

Z izvozom se ne morejo pohlaliti. Načrtovali so 10 milijonov, izvozili le 744.000, torej skoraj nič. Nismo uspeli prodati rovkoplačev v Avstrijo, saj je to najzahtevnejše tržišče za te stroje. Toda, je poudaril Bizjak, mi še naprej iščemo možnosti. Nov izdelek, večnamenski vilicar bo imel več možnosti za prodor v tujino, toda najprej iščemo možnost za prodor v tujino, toda najprej je treba homologizirati. Šele, ko bo motor homologiziran, to je naloga kooperanta IMT Beograd, bo Skip lahko izvažal vilicar.

In še nekaj: Rovokopče so prej jugoslovanski porabniki uvažali. 800 rovkoplačev, ki jih je Skip naredil v zadnjih letih, pomeni za Jugoslavijo 30 do 35 milijonov dolarjev manj uvoza. To pa ni majhna stvar.

Zato je Bizjak prosil za več posluha v sozdu. Letos so načrtovali za 6,5 milijonov dinarjev deviz za uvoz repromateriala — vendar niso dobili vsega. Skratka, uvozili so za 4 milijone manj, kot so načrtovali. Bizjak je poudaril, da je to izključno material, ki ga v Jugoslaviji ni dobili, da je uvožen material vreden komaj 2 odstotka njihove realizacije,

da so prejšnja leta izvažala mnogo več kot uvažali in tudi, da jim grozi že v prvem četrtletju 1982 proizvodni zastoji, če tako ne bodo dobili deviz za uvoz.

Direktor tozdv Trata Borivoje Gazvoda se je zavzel za razpravo o bistvu in ne le za naštevani težavi. Pred tremi leti so strokovne službe Trati napovedale, da še štiri leta ne bo izplavala težava, vendar jih je takrat preplavila. Ne mislim, da so bile črne napovedi izvoz slabih želj. Je dejal Gazvoda, bile pa so dokaz, da njihovi avtorji niso razumeli bistva naših takratnih problemov.

Trata je danes spet v težavah. Kaj je njihov bistveni vzrok? Odločili smo se za tozdv proizvodni program, opozarja Gazvoda. Vanj smo vložili precej denarja in kadrov, to je res — toda prav tako je res, da tuja firma v naši stroki vlagajo v svoj razvoj daleč več. Zdaj imamo, kar smo lahko naredili z minimalnimi vlaganji.

Za današnji obseg proizvodnje so Trate kapacitete za 50 odstotkov prevelike, toda Trata ne dela niti 5 % artiklov, ki obvladajo stajajo na področju črpalke in regulacije. Tudi Jugoslavija uvažuje ogromno tovrstnih artiklov, ki jih pri nas nihče ne izdeluje. Toda, da jih bomo razvili, bomo morali mnogo več vlagati v kadre in opremo. Tudi v Jugoslaviji so nekateri to že uvideli, je rekel Gazvoda. Energointenzivna delovna organizacija ima od 800 zaposlenih 400 inženirjev, 40 magistrstrov in 200 doktorjev znanosti. Ali bi jih mi v vsej tozdv IMP našli toliko?

Drugi primer: Tuje firme v naši branži imajo samo 30 odstotkov delavcev v proizvodnji, 30 odstotkov jih je v razvoju in 30 v komercialni. Pri nas pa en komercialist prodaja program za 25 milijonov dinarjev, ki ga delajo 200 ljudi.

Potrebno bo torej prestrukturiranje kadrov, še prej pa spreminiti miselnost ljudi, da je vsak inženir v razvoju in vsak komercialist režijec in kot tak samo breme proizvodnji. Ta miselnost se zelo jasno izraža pri sistemovnem nagrajevanju v nizkem vrednotenju teh del. Mi pa danes ne bomo dobili inženirja, ki bo za 20 tisočakov mesečno prišel delat v našo razvojno službo.

Rudi Bukovac je predlagal programske usmeritve v stabilizaciji zarijskih nalogah v prihodnjem letu. Na prvem mestu je poudaril izvozne naloge. V devetih mesecih je tozdv Trata dosegla 26 % načrtovanega izvoza, Skip 9 %, Ipko 3 % in samo Itak je v 91 % zadovoljil. Na drugi strani je Trata realizirala 52 % uvoza, Skip 71 %, Itak 94 % uvoza, Ipko 6,47 %. Zato bomo morali komercialne službe pogledati kaj bi lahko prodajali na tujem, proizvodnji pa je pri vsakem delovnem nalogu za izvoz treba še posebej pozitivna kakovost izdelka doseganje roka. Očitno so nekateri programi še preveč odvisni od uvoza, zato naj razvojne službe preverijo, kaj od uvoznega repromateriala bi lahko zamenjali z domačim.

Nadalje je Bukovac opozoril, da vrsta načrtovanih novih programov še ni prišla v tovarne, torej morajo razvojne službe to pojasniti, zakaj se zatika. Skupaj s komercialno pa je treba preveriti, kakšne možnosti imajo ti programi na tržišču.

Bukovac pa je ob tem opozoril, da se v razvoju kažejo tudi negativni pojavi: Že dalj časa je vprašanje, kako ti delavci izklopišči svoj delovni čas — ob tem, ko so zelo zavzeti za pogodbeno delo. V proizvodnji se upravičeno ali ne — sprašujemo, kaj delajo naši razvijalci rednem delovnem času, imamo toliko pogodb, je dejal.

Nadaljevanje na 9. strani.

DO ZK Panonija

Še so notranje rezerve

Člani Zveze komunistov v Panoniji so na sestanku v sredo, 18. novembra razpravljali o družbenoekonomskem položaju DO Panonija. Ugotovitve, ki so jih obravnavali po sklepu predsedstva problemske konference komunistov SOZD IMP, je pripravila plansko analitska služba v DO.

Ugotovitve obravnavajo obdobje od leta 1977 do uspešnosti poslovanja 9 mesecev leta 1981. Doseženi so bili naslednji rezultati gospodarjenja.

Leto	Dohodek (v 000)	Baz. ind.	BOD	Za druge potrebe	Za skl. in amor.
1977	53.920	100	36.840	12.154	8.452
1978	93.045	172	50.708	20.191	28.146
1979	121.575	225	71.041	29.212	29.322
1980	168.703	312	90.854	42.690	48.630
1981 mes.	193.507	359	82.999	47.031	78.425

Dohodek na zaposlenega je porasel s 100.786 v letu 1977 na 187.957 v prvih 9. mesecih leta 1981. Prav tako je v porastu tudi čisti dohodek na zaposlenega od 82.969 (1977) na 217.970 (1981).

Opazna je tudi rast sredstev skupne porabe in OD za delavce in sicer iz 5.873 v letu 1977 na 161.608 v 9. mesecih tega leta.

Povprečni osebni dohodek na delavca je bil v letu 1977 3.973 dinarjev, v devetih mesecih tega leta pa 9.277 dinarjev.

Ugotovljeno so bile tudi nekatere notranje rezerve in sicer:

1. Zboljšanje delovne discipline pri delavcih v neposredni proizvodnji in režijskih službah.
2. Boljše izkoriščanje delovnega časa v vseh službah.
3. Racionalnejša nabava promateriala.
4. Boljša in učinkovitejša organizacija dela.
5. Zmanjšanje režije, predvsem večje zaposlovanje v proizvodnji.
6. Boljši izkoristek repromateriala, predvsem manj odpada.
7. Uskladitev cen pri izdelkih, ki se proizvajajo na robu ekonomičnosti.

8. Zasedenost galvanike v dveh izmenah.

9. Povečati zasedenost orodjarne z zunanjimi naročili vsaj s 40 %.

Nakazane so bile tudi zahteve po večji aktivnosti strokovnih služb na področju izvoza. Povdarjeno je bilo, da je vpliv OO ZK na kadrovsko politiko premajhen in mora OO ZK bolj aktivno sodelovati na tem področju.

Na področju investicijskih vlaganj v preteklem obdobju je bilo ugotovljeno, da so le-ta preslabo izkoriščena. Investicijski stroški nepredvideno naglo naraščajo v glavnem zaradi zunanjih dejavnikov. Na področju nadaljnjih investicij je bilo ugotovljeno, da so planiranja realna in tako predvidevajo do leta 1985 zgraditi proizvodno halo, obnoviti in razširiti lakirnico, nadzidati upravno zgradbo in nakupiti opremo.

V razpravi se je sicer postavilo vprašanje upravičenosti in potrebe po širjenju prostorskih kapacitet proizvodne hale glede na vedno večje upadanje kooperacijske proizvodnje, kot so izdelki za TOZD Dvigalo, Klimo, TAM itd.

Povedano je bilo, da v kolikor se ne zagotovi gotova nadaljnja proizvodnja na področju kooperacije, je potrebno izdelati podrobno analizo razmestitve proizvodnje posameznih izdelkov v obstoječih prostorih in šele nato, na podlagi dejanske potrebe, pristopiti k širjenju proizvodnih prostorov.

V Panoniji tudi ugotavljajo, da zahteve vodilnih delavcev sozda IMP pred leti v času združitve Panonije v sozd, naj Panonija opusti proizvodnjo kmetijske mehanizacije, brzoparilnikov, škropilnic in podobno, niso bile pravilne.

ANDREJ ZADRAVEC

Če hočemo, tudi znamo

Oprema za SZ je pripravljena

Dvorišče okrog Klimatovih skladišč in proizvodnih prostorov na Vojkovi je prenatrpano z zaboji. Kar 28 vlačilcev — med njimi 8 velikih takomenovanih »jumbotov« — bodo napolnili, da bodo v Sovjetsko zvezo odpeljali vso opremo za kozmonavtski center.

Torej nam je uspelo, da smo kljub velikim težavam opravili to nalogo v izredno kratkem roku!

Začnimo s predstavitvijo vlog! Glavni vlogi: tozda Projektivni biro kot izvajalec projektov in Klimat kot nosilec dobave. Toda krivični bili, če ne bi takoj poudarili, da to delo ne bi bilo opravljeno brez odličnega sodelovanja drugih proizvodnih in montažnih tozdov: TIO, Klima Celje, Panonija, pa tudi Montaža Maribor in Montaža Koper, ki sta iz svojih skladišč odstopila nekatere materiale, ki jih ni bilo mogoče dobiti od proizvajalcev v tako kratkem roku. Med opremo je tudi precej elementov in serijskega programa tozda Trata.

Vsa oprema, ki jo bomo poslali v kozmonavtski center, je vredna 60 milijonov dinarjev — od tega je domače za dobrih 50 milijonov dinarjev in spet od tega so veliko večino izdelali naši tozdi. Za kozmonavtski center ob IMP dal: projekt instalacije in vso instalacijsko opremo, medtem ko bodo montirali sovjetski monterji.

Brez težav seveda ni šlo. Še največ jih je bilo, ker so zamujali projektanti. »Res je«, pravi Vinko Kuder, »na začetku sem se na projektante zelo dobro sodelovali, ko je delo končno steklo in da ekipa, ki je projektirala to opremo, najbrž ni mogla narediti več. Verjetno je bilo napako to, da so za tako pomemben posel določili le tri projektante.«

Izvajalci so prvo informacijo o poslu dobili 30. junija, potem pa podatki, ki bi jim omogočili delati in naročati opremo, niso in niso prišli. Od 20. septembra — po nekaj sestankih s projektanti — so začeli dobivati posamezne podatke, a ne dovolj celovite, da bi lahko opremo definirali in začeli naročati material. To so lahko začeli šele po 15. oktobru.

Kaj se je dogajalo potem, si lahko mislimo, saj vemo, kako manjka raznega repromateriala in kako dolgi so dobavni roki. Samo en primer: za hidropostajo je proizvajalec rekel, da jo lahko dobijo februarja ali marca proizvodnje leto. In takih primerov je bilo mnogo. Toda uporabili so vso svojo spretnost in zveze, pregledali so vse, kar je bilo v naših skladiščih — in nalogo uspešno končali. (Hidropostajo so dobili v štirinajstih dneh).

Dobrega sodelovanja vseh, ki so bili udeležni pri tem poslu, ni treba posebej omenjati — brez njega delo ne bi bilo končano. Vinko Kuder: »Kar se tiče delitve dela in usklajenosti, ni bilo problemov. Vse smo sproti reševali v osebnih kontaktih med inženiringom in tozdi, ki so kompletirali opremo. Vsi smo se zavedali pomembnosti tega posla.«

27. novembra so napolnili vse zaboje. Zdaj je treba še kompletirati vso potrebno dokumentacijo — v ruščini — od atestov in garancijskih listov, do navodil za montažo in uporabo, kar bo opravljeno do srede decembra. Medtem pa že čakajo tovarnjake, da bodo začeli odvažati opremo.

Foto: L. J.

Kako TIO Idrija rešuje svoje probleme

Skladi so še prazni, perspektiva pa je že nekoliko jasnejša

Konec avgusta so v TIO Idrija ustanovili krizni štab, ki naj bi se spopadel z gospodarskimi težavami. Zamisel je jasna: Krizni štab naj bi mobiliziral vse delavce — od poslovnih do samoupravnih organov, od komercialne in razvoja do proizvodnje — za skupno reševanje problemov. Minili so trije meseci, torej čas, ko bi se že morali pokazati rezultati takega načina dela. Kako danes stoji TIO.

»Devet mesecev smo zaključili na tako imenovani pozitivni ničli, brez skladov,« pravi direktor Marjan Grof. »Konec leta bo finančni rezultat nekoliko boljši, vendar ne bistveno.«

Nič kaj spodbudni rezultati. Toda gledati moramo objektivno. Ob polletnem obračunu si Idrijčani niso obetali nič dobrega. Dela jim je zmanjkovalo, na obzorju pa so vse višje anuitete od kreditov, ki so jih bili najeli za Godovič.

Skratka: »Računali smo, da bo ob koncu leta izguba. Naročila, ki smo jih dobili v zadnjem času, pa so nam dala toliko dela, da bo vendarle boljše, kot smo se bali.«

Zakaj so v TIO sploh ustanovili krizni štab?

Težave je mogoče premagati le z mobilizacijo vseh sil

»Edini način za reševanje nakopičenih problemov sem videl v tem, da mobiliziramo ljudi in pa v tem, da povemo IMP pa tudi Sloveniji, da smo pred hudimi težavami, ki jih bomo rešili le z odločno aktivnostjo. Morda je tak pristop prispeval k temu, da se je spremenil odnos drugih do nas — tako v sozdu kot odnos kupcev. Mislim, da so nas tako eni kot drugi začeli bolj resno obravnavati. Rezultat je, da imamo več dela. Čutimo tudi pripravljenost v sozdu, da prislusnejo našim problemom.«

Marjan Grof me je večkrat opozoril, naj nikar preveč ne poudarjam kriznega štaba. Pomemben je kolektiv. Le če se vsi delavci strnejo ob skupnem programu in vsak pošteno opravlja svoje naloge, je delo lahko uspešno. Noben krizni štab ne more sam narediti ničesar. Pomembno je tudi, da ni krizni štab v ničemer okrnjil pristojnosti samoupravnih organov, čeprav so si v začetku to zamišljali. Najprej so namreč razmišljali, da bi krizni štab pooblastili tudi za sprejemanje nekaterih sklepov, ki bi lahko prispevali k učinkovitejšemu gospodarjenju. Po vnočnem premisleku, tudi po posvetovanju z občinskim pravobranilcem samoupravljanja, pa so prišli do ugotovitve, da to ni potrebno. So pa s samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami sklenili jasen dogovor, da se vsi za poslovanje pomembni sklepi sprejmejo v najkrajšem možnem času. Ker so predsednik delavskega sveta in predstavniki družbenopolitičnih organizacij v kriznem štabu, je tudi samoupravno in politično delovanje usklajeno in bolj učinkovito, torej ni potrebe po kakršnihkoli izrednih ukrepih. Toliko o pristopu — toda pogledjmo, kaj so naredili!

Zagrebčani zaupajo naši regulaciji

Naša delovna organizacija IKO je podpisala pomemben sporazum o dolgoročnem poslovnem sodelovanju z zagrebško Energoprivredno. Doslej so investitorji, upravljalci in monterji naprav za daljinsko ogrevanje kombinirali najrazličnejšo opremo. V Zagrebu pa so se zamislili nad dejstvom, da imajo material desetih različnih proizvajalcev — med njimi mnogo uvoženega — saj jim to povzroča ogromne težave pri vzdrževanju in servisiranju naprav za daljinsko ogrevanje.

Rešitev vidijo v sodelovanju z delovno organizacijo IKO, ki bo zagrebški Energoprivredni dobavljala vse naprave za daljinsko ogrevanje (od toplotnih izmenjevalcev in črpalk, do regulacije), jih servisirala in dolgoročno spremljala vse potrebe na tem področju. Direktor tozda Trata pravi, da je podpis tega sporazuma po eni strani lep izraz zaupanja naši opremi in strokovnjakom, po drugi strani pa nam bo tako sodelovanje z zagrebško Energoprivredno omogočilo dolgoročno preverjanje, kako deluje naša oprema v praksi in to bo spet omogočilo nadaljnji razvoj.

Tudi Zagrebčani so zadovoljni. Vjesnik je 27. 11. zapisal: »S tem bo zagrebški tozdi Toplotno omrežje poslej nabavljalo opremo za daljinsko ogrevanje doma, namesto da čaka na uvoz in troši devize. Hitreje bodo dobili tudi termoregulatorje za uravnavanje temperature v toplotnih postajah, ki jih ima zdaj le 60 odstotkov uporabnikov daljinskega gretja.«

Nobene meje več za presežanje norm

V okviru ukrepov za boljše gospodarjenje ne moremo mimo novega pravilnika o osebnih dohodkih z njim bodo uveljavili nekaj pomembnih novosti:

— Osebni dohodek bo odvisen od dohodka, ki ga dosega delovna organizacija. Seveda bodo za začetek upoštevali posebne pogoje, v katerih so se znašli — toda v prihodnje bo pač tako: Če bo padel dohodek delovne organizacije, bodo šle dol tudi plače.

— Po drugi strani pa bodo podprli zgornjo mejo za presežanje norm s tem, da bodo ukinili tisto znano pravilo, da se delavcu, ki ima več kot za določen čas odstotek presežka, povišala norma. To prav gotovo ni bilo stimulatивно ravno za najboljše delavce.

— Za štirikrat bodo povišali dodatek na težke pogoje dela. Tako morda Godovič ne bo več veljal za neke vrste kazensko kolonijo — po drugi strani pa se bo tudi zvečal interes, da bi težke pogoje dela čimprej odpravili.

— Obenem bodo izvršili tudi nekatere organizacijske spremembe in sicer tako, da bodo prodajni sektor okrepili z izvozom in kooperacijo ter povežali z nabavo in tako organizirali marketinško službo kar naj bi omogočilo boljše poslovanje.

Ta predlog ni povsem tak za kakršnega se je ogreval direktor na začetku. V prvem programu

je bila močno poudarjena zahteva po boljši stimulaciji strokovnih delavcev. Zato so tudi napisali, da naj bi bilo razmerje v osebnih dohodkih 1:5 torej tisto prvotno razmerje, ki smo ga sprejeli v IMP, vendar smo ga že močno porušili. V javni razpravi ta predlog ni dobil podpore, tako, da so zdaj sklenili kompromis: razmerje bo 1:3,9 (zdaj je 1:3,5).

Marjan Grof pravi, da je to odnos hotenja, da bi ob pravilniku o osebnih dohodkih kar upoštevali vse pripombe iz javne razprave. Zato so tudi podaljšali ves postopek za mesec dni in razčistili vsa sporna vprašanja.

Kljub vsemu bodo strokovnim delavcem nekoliko povišali osnove, bodo pa tudi vezani na preseg norm v proizvodnji. Tu jih vodi razmišljanje: Če proizvodnja (ki lahko norme neomejeno presega) dela dobro, je to gotovo tudi odraz dobrega dela priprave dela in drugih režijskih služb, ki so vezane na proizvodnjo. Torej bodo tudi ti proizvodni režijci dobili povprečje presega proizvodnih norm — vendar zmanjšano za 25 odstotkov.

Tako torej delajo v Italiji. Jasna opredelitev najpomembnejših nalog je že obdela prve rezultate. »Vse bolj je očitno, da se delavci začnejo identificirati z delovno organizacijo, to je pa najpomembnejše,« pravi Marjan Grof.

LOJZE JAVORNIK

Razmišljanje na temo, kako delamo

Zakaj naj dober delavec plačuje napake slabega?

To leto bo tozdi Trata slabo zaključil. Prodaja je zelo upadla. Do dohodka smo si pomagali s cenami, to pa ni pohvalno. V gospodarjenju pravimo, da prihaja do oscilacij. Nekdanje ugodnosti s prodajo izdelkov so nas napravile malce brezbrizne za jutrišnji dan. V bodoče imamo dolžnost, da bomo stalno mislili na razvoj proizvodnje, na nove izdelke, teh imamo po letu krize že zdaj precej, ki pa niso kaj prida tehnična pridobitev.

Če začnem malo zbadljivo, nam je dobavitelj elektromotorjev, ki noče izdelovati daljših osi za naše CT črpalke, priskrbel delo za tehnologije, delavce in stroje. Te natične gredi podelamo tako drago, da bi bila boljše vsaka druga rešitev. Kajti, če nekdo odkloni delo, bi ga prevzel drugi, samo, če bi mu to znali dokazati, ker res ni vseeno, da delaš, če delaš z izgubo.

S tem želim sprožiti razmišljanje tudi ostalih, kako bi ceneje in bolj kvalitetno delali. V proizvodnji se je dogajalo, da so tudi slab »izdelek« spravili v montažo, s tem pa smo si prizadejali ugled. Ta praksa neodgovornosti je močno nalezljiva in jo je težko odpraviti. Če popuščamo tam, kjer ne bi smeli, torej, da smo imeli vse tehnične pogoje za dober izdelek, pa ga nismo napravili, smo s tem povzročili škodo.

Manjka pa nam še nekaj, kar bi morali upoštevati. Ko kdo dobi nalogo za izdelavo več sto serijskih izdelkov, si med njimi privoščijo tudi »skrivnice« za izdelke, ki jih je postružil pod mero, česar kontroler ne najde, oziroma ne išče. Potridi mu številno izdelkov in vse dobi »plačano«.

Ta, v resnici, še polizdelek, gre pred montažo še na druge operacije, recimo na vrtnje, termično obdelavo, potem na brušenje, tam pa se odkrije, da je pod mero, in ga moramo izločiti. Tako sta bili opravljeni dve operaciji, vsi stroški tudi poravnani, tretji, ki je odkril neprimeren izdelek, je tudi izgubil nekaj časa. Za enak tak primer ne zgubi dosti časa, če pa te večkrat »zafirkne« neprimeren polizdelek, se ti to že pozna pri doseganju norme, torej pri osebnem dohodku. Čeprav je to posledica »grehov« drugega, povzročitelj mirno zapravlja denar, ki ga je dobil za »ausšus«, ki pa sta ga morala plačati podjetje, torej mi vsi, in odkritelj napake.

Tako lahko govorimo o pomanjkljivi zavesti do dela, da zahteva dohodek za dobro opravljeno delo, da pa bi ob enem napake tudi sam priznal ter izločil, recimo drog PEM 20, drog za ventile, ekscenter itd., kar mi je bolj znano. O napakah pri ohišjih črpalk in drugih bi lahko drugi več povedali, a vendar lahko zaključimo, da se dela močno neodgovorno in to v času, ko nam dela manjka, ko bi morali varčevati, kjer je le mogoče, a se obnašamo razišpiško, ter se sami in drugim manjšamo dohodek, kar pa povzročitelju ne sme biti v čast, temveč v očitjanje, da dela z utajami slabega dela le škodo. Ko smo se o tem problemu pogovarjali, je prišlo celo do predloga, da se operacijski listek ne zaključijo, dokler se ne pride do tam, ko se na izdelku pokaže, da ni po načrtih izdelan. To bi seveda mnoge za cele mesece prizadelo, ker ne bi imeli zaključene naloge, s tem pa tudi ne priznane plačila za delo in preseg norme.

Zato moramo graditi svoje odnose do dela še naprej na zaupanju, da delamo kvalitetno, kolikor je le mogoče, morebitne napake pa priznamo ter dosledno izločimo, vse, kar je slabo izdelano, da bo škoda manjša. Potem ne bi bilo treba predlagati, da bi morali delavcu za povzročeno škodo, ki jo preseže čez dovoljeno, trgati pri drugem delu, da bi dobil za tako vrednost manj kot jo je povzročil s tem, da je izmetni izdelek dal naprej kot dobrega.

Torej nam mora biti zaupanje v delo ob enem tudi obveznost, da imamo do njega tak odnos, kot je potreben za kvalitetno delo in da pošteno priznamo napake, pa bomo imeli tudi boljše medsebojne odnose in tudi na dohodku se nam mora poznati, če ne bomo več plačevali nekaj, kar ni vredno nič.

FRANC VODNIK

L. J.

V Kulkwitzu končujemo svoje doslej največjo kotlarno na premog

Velikanka, zmontirana v manj kot osmih mesecih

V Kulkwitzu blizu Leipziga v Demokratični republiki Nemčiji gradi IMP doslej največjo kotlarno na premog, ki je namenjena za ogrevanje stanovanjskega naselja Grünau — Leipzig in se nahaja na območju energane Kulkwitz.

Pogovori za omenjeni projekt so se vodili nekaj let. Pogodba z investitorjem je bila podpisana februarja lani v Berlinu. Takoj za tem so se v tozd Inženirski biroji Maribor lotili izdelave projektne dokumentacije, ki jo je investitor potrdil v letošnjem marcu. Izvajalci so že v fazi projektiranja začeli izdelovati potrebno opremo za kotlarno.

Opremo za montažna dela IMP, za kotlarno Kulkwitz so naročili izdelati v tozd ITAK in tozd Elektrokovinar Ptuj. Koncem letošnjega marca so za kotlarno transportirali prvo opremo približno 300 ton jeklene konstrukcije. V letošnjem marcu so investitorji potrdili projektno dokumentacijo.

S stroji in sposobnimi ljudmi smo premagali težave

Kot je dejal Franc Obrecht, tehnični vodja tega gradbišča iz tozda Montaža Maribor, je investitorju uspelo kljub neugodnim zimskim mesecem pripraviti gradbišče za začetek strojne montaže, ki so se je lotili koncem aprila letos. »Dela smo sprva izvajali v nekoliko težjih pogojih, vendar smo z ustrezno mehanizacijo in s strokovno usposobljenim kadrom premostili vse začetne težave. V začetku maja smo začeli s pogodbeno določenimi gradbenimi deli. Ob posebni zavzetosti strokovnega osebja so bila gradbena dela zaključena v prvi polovici novembra. Ker so bila ta dela zaključena v pogodbeno dogovorjenem roku, je bilo investitorjem

omogočeno, da izvedejo šolanje pogonskega osebja v ustreznih prostorih. V začetku junija smo začeli montirati transportne trakove za premog. S prizadevnim izvajanjem teh naprav smo omogočili pravočasno vključitev naprave v pogon, ki je bil opravljen koncem novembra.

Sredi novembra smo se že greti

Konec letošnjega aprila smo začeli tudi z montažo kotlovske konstrukcije in nadaljevali z montažo kotlov. Prvo tlačno preizkušnjo kotla številka 1 smo uspešno izvedli 29. septembra letos. Tretjega oktobra je bila opravljena tlačna preizkušnja kotla številka 2. Kotel številka 3 je bil tlačno preizkušen 4. novembra, kotel številka 4 pa 23. novembra. Termiski plan gradbišča predvideva, da bosta kotla številka 5 in 6 tlačno preizkušena do konca letošnjega leta. Zaradi nizkih temperatur smo bili primorani že 15. novembra začeti z ogrevanjem komandnih prostorov in kotlarne.

V avgustu letos — po zaključku gradbenih del smo začeli z montažo tehnične priprave vode in jo kljub neugodnim vremenskim razmeram zaključili 15. novembra. Prav tako je v tem roku predviden zagonski preizkus kotla številka 1 in eventualno tudi kotla številka 2. Glede na sedanje stanje montažnih del na objektu smo izvajalci optimisti, kar zadeva pogodbeno določene roka za preizkusni pogon 15. decembra. V času gradnje

smo se soočili s številnimi problemi, ki so izhajali iz projektne dokumentacije in, ki so nam pri izvajanju del. Z vzornim delovanjem vseh izvajalcev te probleme rešili.

Premog zamenjuje nafto

Energetska kriza je privedla do spremembe sistema gradnje naprav, ki proizvajajo toploto pri čemer je premog zamenjal drago nafto. IMP prvič sodi pri takem poslu na objektu plarne Kulkwitz. Glede na

Naši gradbišči v NDR sredi novembra obiskala vinarka Marija Primc, ki napisala obe reportazi in snela vse objavljene fotografije.

nutno stanje gradnje še ni goče oceniti kvalitete objekta pravi nadalje Franc Obrecht, tehnični vodja gradbišča, »vendar strokovnjaki menja, da naprava izpolni pogodbeno ločene parametre. Pri projektu ranju in izvajanju del smo vključili v zahteve vzhodnoslovenskih standardov in predpisov, so nam omogočili vzhodnoslovenski partnerji.

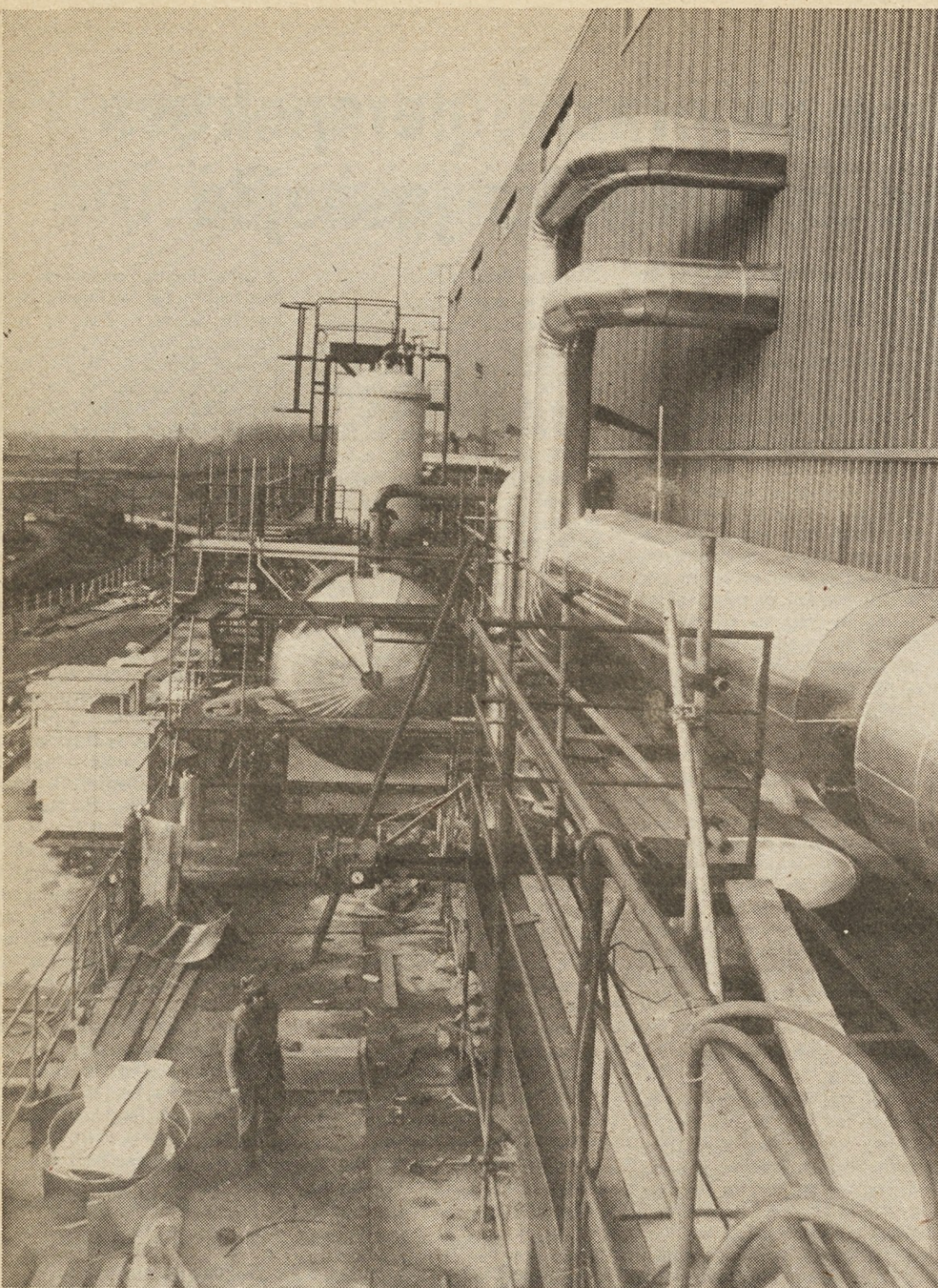
Nosilec posla je tozd Inženiring, ki nastopa na gradbišču enakopravnimi partnerji, s tozdom Montaža Maribor, ki izvajalec montaže termične priprave vode, ogrevanja objekta, sanitarnih instalacij in oskrbe gradbišča, s tozdom Elektrokovinar Ptuj, ki izvajalec nizkotlačnih in visokonapetostnih instalacij.

TPK Zagreb je izvajalec strojne opreme in multicyklonov IMOS tozd Inženiring Ljubljana je izvajalec gradbenih del, E. Velenje pa izvajalec transportnih naprav premoga in odprevanja. Vrednost dobave vseh goslovanskih partnerjev 15.495.000 klirinških dolarjev. Objekt je po obsegu, zahtevnosti in po številu prisotnega osebja doslej največji projekt IMP v Demokratični republiki Nemčiji in bo solidna osnova za nadaljnje delo na področju gradnje kotlarne.

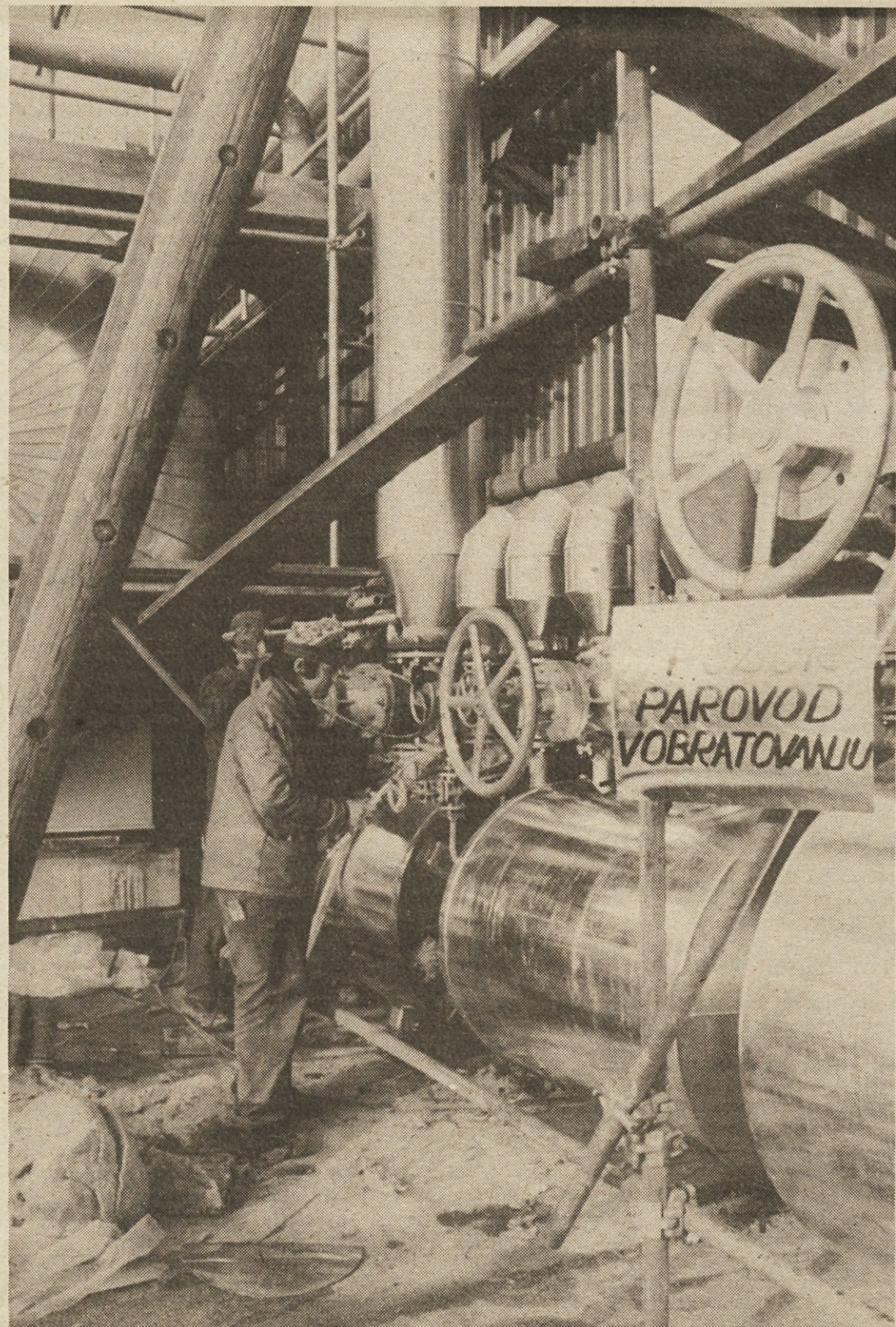
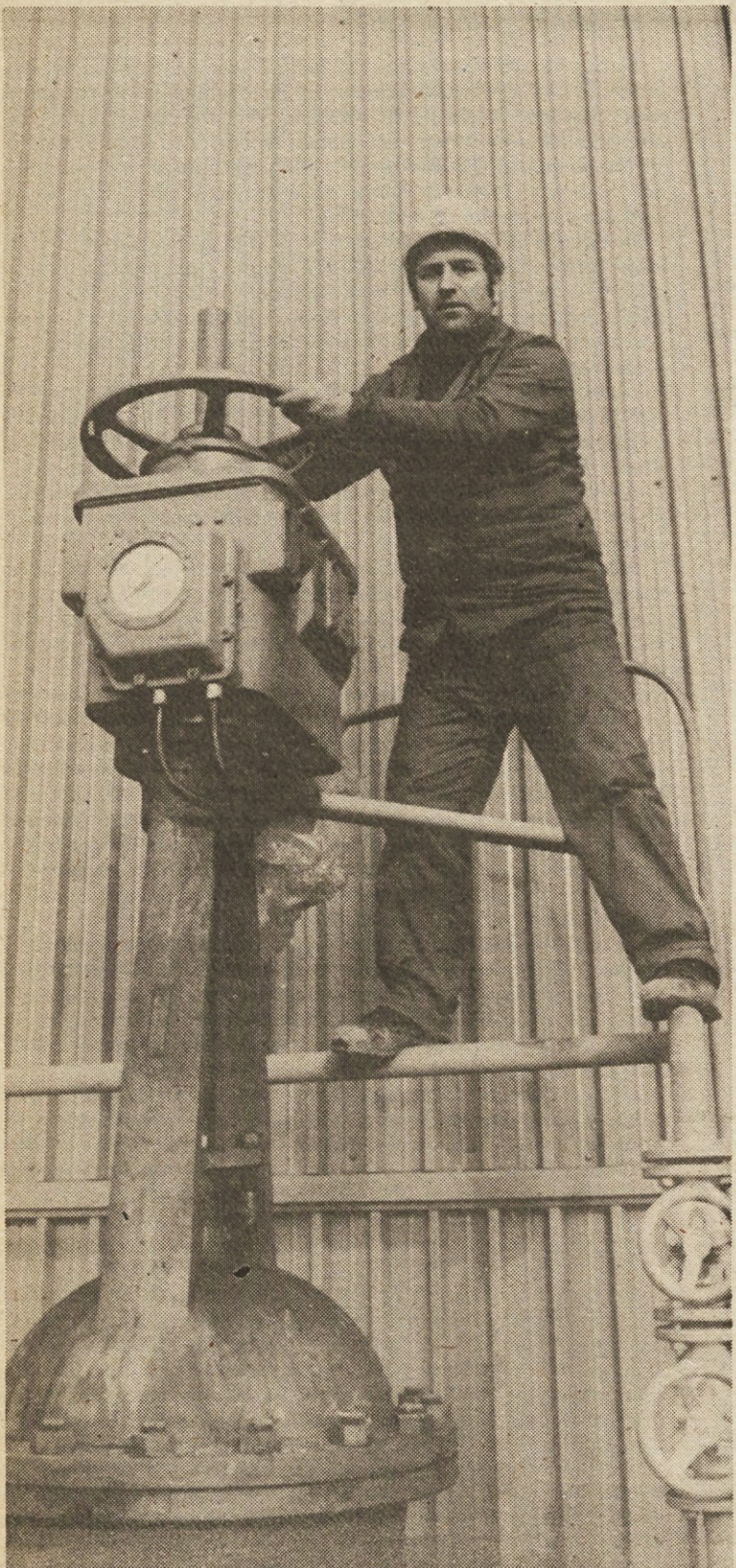
Ena največjih kotlarin in izredno kratek rok — to bo dobra referenca

Marjan Barbir iz tozda Inženiring, vodja delovne enote v Demokratični republiki Nemčiji: »To je ena največjih kotlarin na trdo gorivo, ki jih je IMP doslej gradil. Roki so skrajno peti in se jih jugoslovanski partnerji, s katerimi dobro sodelujemo, držijo. Pri delu na objektu se otepamo s težavami za pomanjkanja materiala. Z dosegamo organizacijo in s trudom opravimo izdelamo. Od leta 1974 (od leta sem v DDR) pa do leta 1978 smo gradili predvsem kotlovnice za tekoča goriva. Energetska kriza je nadaljnjo tovrstno gradnjo popolnoma ustavila. IMP pa v tem času iskal tehnične rešitve zvezi z gradnjo kotlarne ter izdelanje opreme na trdo gorivo, oziroma na spremembo tehnike kurjenja se je obseg montažnih del zelo povečal. Strokovnjaki smatramo, da smo z gradnjo te kotlarne na dobri poti pri pridobivanju novih podobnih energetskih objektov. Nemška demokratična republika podpira tovrstne objekte, vendar gradnja teh objektov odvisna od finančnih možnosti države. Sedanja dela na Vzhodu so za IMP, kot tudi za druge jugoslovanske partnerje, finančno donosna.«

Branko Žižek, iz tozda Inženirski biroji Maribor, koordinirator projektov v DDR: »Toplotna moč toplarne Kulkwitz, ki ima 104,4 megavata. Celotna zmogljivost kotlarne je 159 megawattov pregrete pare na uro. Kotlarna bo imela vgrajenih 6 kotlov s tujo rešetko z močjo 25 ton na uro.

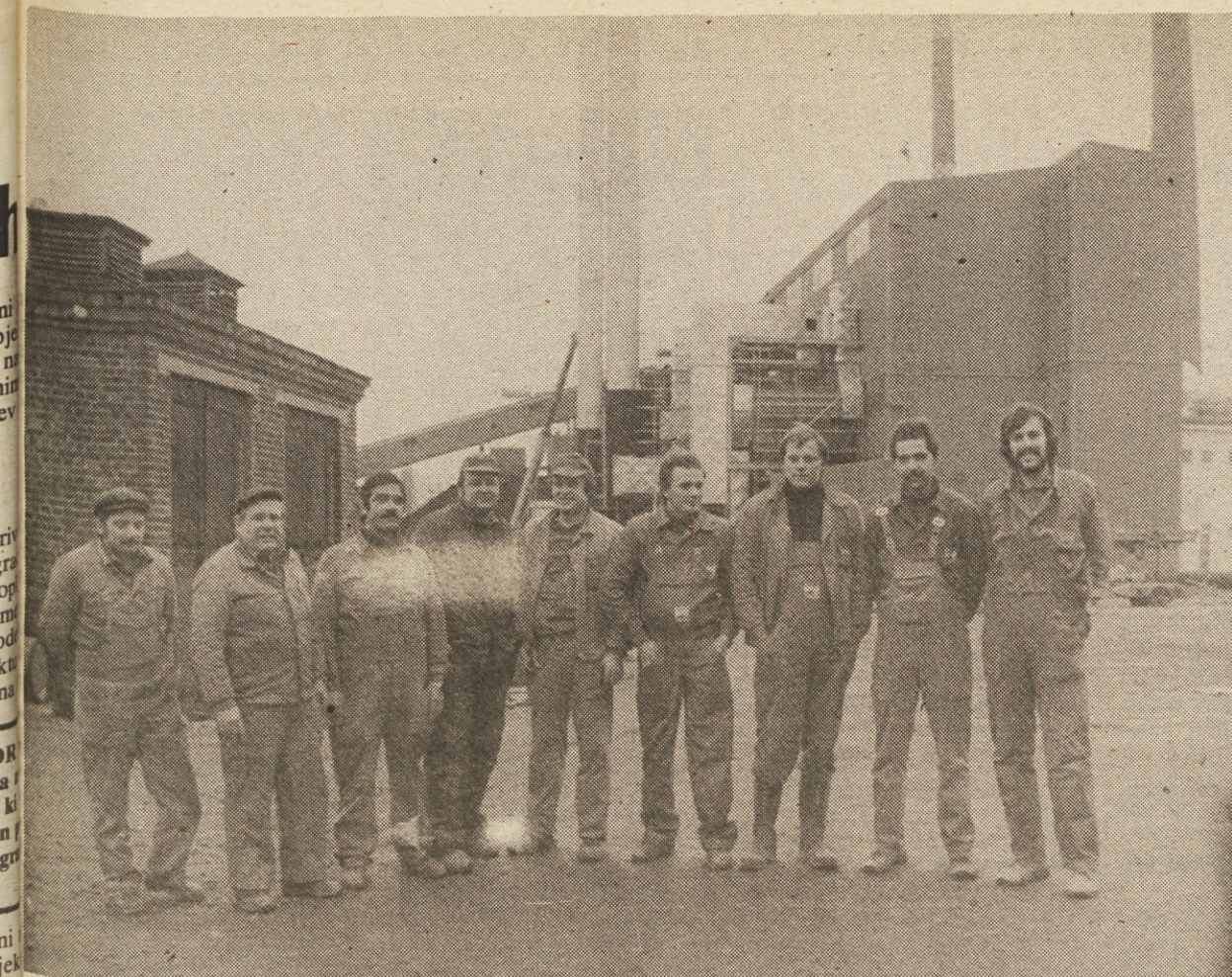

Kotlarna Kulkwitz: naša največja kotlarna na premog doslej — 159 ton pregrete pare na uro, toplotna moč 104,4 megavatov.

Preizkus kotlarne Kulkwitz se je že začel.

Skupina monterjev iz tozda Elektromontaža na delu v Kulkwitsu.

Gradbišče EKO v Eisenhüttenstadtu. Z leve: vodja operativne izvedbe Rudi Uranjek, vodilni monter Martin Jerič in vodja gradbišča Baudstahl Kombinat Ivan Klinar.

Nadaljevanje s 6. strani

Temperatura pare na izhodu bo 258 stopinj Celzija, njen pritisk pa 1,32 megapascala. Temperatura napajalne vode bo 130 stopinj Celzija. Pri maksimalnem obratovanju kotlarne bo znašala poraba goriva 10.038 ton na uro. Za odvod dimnih plinov bodo skrbeli multicyklon filtri. Za dovod svežega zraka v kurišče pa bo poskrbljeno s centrifugalnimi ventilatorji. Za skladiščenje premoga so vgrajeni kotlovski bunkerji s prostornino 110 kubnih metrov, kar zadostuje za 8-urno rezervo premoga za obratovanje kotla pri maksimalni obremenitvi. Dovod premoga v bunkerje bo izveden s pomočjo gumijastih trakov in bo popolnoma avtomatiziran.

Za dovod napajalne vode bodo skrbele 4 visokotlačne cirkulacijske črpalke in 2 enostopenjske turbine. Kot je povedal Rudi Uranjek iz tozda Montaža Maribor, vodja operativne izvedbe, opravlja transport materiala in opreme na gradbišča v DDR Integral Ljubljana, vendar, pravi, prevozniki kasni po več dni, kar na gradbiščih povzroča nemalo težav.

Delamo od jutra do večera, če treba tudi ponoči

Franc Štumberger iz tozda Montaža Maribor, vodilni monter strojne montaže: »V DDR sem bil najprej od leta 1971 od 1975 pri gradnji kotlan na tekoča goriva. V Kulkwitsu pa sem od letošnjega junija. Med letom 1975 in do letos sem bil pri gradnji toplarn v Ljubljani (KEL in TOL) in v Mariboru (TOM). Na gradbišču v Kulkwitsu imam v skupini 20 monterjev, ki se med seboj dobro razumemo. Delamo od jutra do večera, če je treba celo ponoči. Ker je hrana dobro organizirana in tudi bivanje v Kulkwitsu urejeno, delavci nimamo problemov. Iz Jugoslavije dobivamo vse vrste časopisov in smo tako obveščeni iz domovine o vseh dogajanjih. Za kulturo nimamo časa, saj prihajamo z gradbišča utrujeni in potrebni počitka. V sobi stanujemo po dva ali trije. Stanovanja so družinska, kjer imamo na razpolago kuhinjo, tako da si včasih lahko pripravimo kakšno večerjo, skuhamo kavo, čaj.

Vsake tri mesece obisk doma

Domov gremo vsake tri mesece za tri do pet dni na takomerenovani montažni dopust. Vožnjo v obe smeri nam plača firma. Valter Dvoršak, vodilni monter iz tozda Elektromontaža ima v skupini 9 monterjev (skupaj z vodjem gradbišča jih je 10): »Odnosi v skupini so odlični. Na gradbišču nastajajo problemi največkrat v zvezi z drugimi izvajalci del, ker taisti kasni z dobavo opreme. Pestijo nas razne spremembe tehnologije. Tempo gradnje je velik. Gradbišče je v

primerjavi z drugimi gradbišči zelo dobro urejeno.

Za priboljšek — šunka in fižol

S hrano in stanovanjem sem zadovoljen. Na gradbišču dobimo 2 obroka hrane dnevno v menzi, kjer imamo slovensko kuharsko osebje. Za večerjo skrbimo v stanovanju kolektivno. To pa tako, da imamo šefa kuhinje, ki za vsak teden določi redarja kuhinje, ki je zadolžen za pomivanje posode in pospravljanje kuhinje. Navadno si ne pripravljamo toplih obrokov hrane, saj imamo vse dneve (vključno z nedeljami) 2 topla obroka hrane na gradbišču. Za priboljšek si skuhamo šunko in domač fižol (iz domovine), ki si ga zabelimo z bučnim oljem. V hotelskem stanovanju smo si montirali pralni stroj, ki nam ga je dal tozda Elektromontaža, tako si tudi sami peremo in likamo. V skupini imamo tudi svojo televizijo, prek katere spremljamo športne in zabavne oddaje, ki so zelo pestre. Delavci obeh tozdov se medsebojno obiskujemo. Iz domovine smo obveščeni o dogajanjih prek Dela in Nedeljskega dnevnika, IMP Glasnika, ki ga dobimo, kadar prihajajo delavci IMP službeno v Kulkwitz. Z zdravjem tu nimamo nikakršnih problemov. Če pa bi potrebovali zdravnik, so nam pripravljene nuditi zdravniško pomoč v obratni ambulanti v stari kotlarni Kulkwitz ali pa v ambulanti v bližini gradbišča v Markranstädt, kjer imajo zdravnik in zobozdravnik. Z zaslužkom sem zadovoljen. Na delo in z dela se vozimo s kombijem, ki je last tozda Elektromontaža. Samoupravljamo zelo dobro, saj se o vsem sproti dogovarjamo. Prosti čas preživimo ob tarokiranju, šahiranju, gledanju televizije in ob večernih domačih zabavah. Oktobra je tozda Inženiring za monterje celotnega gradbišča priredil piknik v šotoru. Tako življenje tu zelo lepo poteka in bo čas do poletja, ko se bomo vrnili domov, hitro minil.

Franc Medvešek, elektro instalater, monter specialist iz tozda Elektromontaža: »Življenje v Demokratični republiki Nemčiji nam teče lepo, saj se svobodno gibljemo po tej deželi. Kupujemo v Leipzigu, ki je blizu Kulkwitz. Robe je na tržišču dovolj od hrane, tekstila in obutve do tehničnih predmetov. Hrana je neprimerno cenejša kot pri nas. Cene so nasploh zelo stabilne, saj ne skačejo tako, kot pri nas doma. Manjši problem je frizer, za katerega se je potrebno naročiti in to kar tri tedne do dva meseca vnaprej. Med tem lasje že krepko zrastejo. Ker pa nismo vajeni predolgega čakanja na vrsto, obiščemo frizerja vsake tri mesece v domovini, ko pridemo na montažni dopust.

Gradbišče v Kulkwitsu je prvo gradbišče doslej, kjer dobi delavec dnevno po 2 oranžadi brezplačno.

Obisk pri naših delavcih, ki montirajo instalacije v železarni Eisenhüttenstadt

Naročniki pravijo, da delamo dobro

Tozda Montaža Maribor izvaja na gradbišču EKO (Baustelle EKO) to je v železarni Eisenhüttenstadtu v DDR tehnološke instalacije v žarilnici tlačne pločevine (razvodi zemeljskega plina, inertnega plina, dušika, acetilena, kisika, zraka za zgorevanje in tehnološke vode), premera 15 milimetrov do 1250 milimetrov.

V celotnem tehnološkem procesu montirajo tudi reducirano regulacijske postaje za zemeljski in inertni plin. Kot je povedal vodja gradbišča Ivan Klinar, je to nova hala za povečanje zmogljivosti proizvodnje pločevine v svitkih. »Dela, ki jih opravlja tozda Montaža Maribor so nadaljevanje že začete investicije iz leta 1979. To delo je tozda dobil zategadelj ker je bil investitor (omenjena tovarna) doslej izredno zadovoljen s kvaliteto del tozda Montaža Maribor in z njegovimi roki.

Gradbišče je organizirano tako, da daje možnost za izvajanje nadaljnjih novih del.

Vrednost celotnega obsega del IMP je okoli 90.000.000 dinarjev. Na investitorjevo željo smo pristali na zelo kratak izvedbeni rok in sicer naj bi prvo fazo končali do 31. decembra letos, predvideni rok za dokončanje del druge faze pa je 15. junij 1982. Projekte za gradnjo so izdelali investitorji. Tozda Montaža Maribor pa je v svojih delavnica izdelal vse elemente, ki niso dobavljivi s trgovsko mrežo. Pogoji dela so z ozirom na meteorološke in ekološke razmere težki. Dela so zahtevna tudi zaradi višine, na kateri delajo monterji. Pri montaži težjih elementov smo uporabljali tudi težko mehanizacijo.

Dela potekajo v skladu s terminkim planom, čeprav imamo na gradbišču težave z dobavo

opreme iz DDR. Na gradbišču je 18 delavcev iz IMP. Poleg naših izvajalcev dela na gradbišču več izvajalcev iz DDR, s katerimi se moramo pri delu neprestano usklajevati. Sodelovanje je na visoki ravni med vodstvom gradbišča (IMP) in predstavniki investitorja, kot tudi delavci iz DDR. Na tem gradbišču so bili do nedavnega tudi delavci iz Hidro-

montaže Maribor in SCT Ljubljana. Po mojem mnenju ima tozda Montaža Maribor v Eisenhüttenstadtu najboljše izglede za nadaljevanje del tudi na drugih objektih, ki se bodo gradili.

Strokovnjaki DDR, ki prevzemajo naša dela, zelo cenijo kvaliteto del in uslug IMP. Zato mislim, da nas bodo še naprej vključevali v razširjeni reprodukciji. Na gradbišču pa se zavedamo, da za dobrim delom doprinesemo lep delež k ugledu naše firme v tujini, ki je naša dolgoročna usmeritev.

Neva Žerovica, prevajalka in administratorka, iz tozda Montaža Maribor: »Tu preživljam prve 4 dneve svoje zaposlitve v tujini in zaposlitve nasploh. Naši delavci kot tudi drugi delavci tega gradbišča, s katerimi sem v stikih, so zelo ljubeznivi.«

— Ali ste vedeli kakšno delo in življenje vas čaka v Demokratični republiki Nemčiji?

»V tozdu Montaža Maribor so mi sicer približno povedali, kakšno bo tu življenje in delo, vendar beseda ni toliko kot sama izkušnja. Kakšnega družabnega življenja v prostem času tukaj ni. Tudi za uživanje kulturnih dobrin ni posebno dobrih izglede, saj je v mestu eno samo gledališče in en kinematograf. Ker živim v delavskem domu, kjer so tudi drugi naši delavci in je ta izven mesta, se na delo in z dela vozim z avtobusom. Delo je zanimivo. Delovni prostori pa so zelo skromni.«

Martin Jerič, vodilni monter iz tozda Montaža Maribor: »S prekinitvami sem v Demokratični republiki Nemčiji že od leta 1975. Delal sem na gradbiščih kotlarn Erfurt, Wiesmar, Eisenleben, na gradbiščih IHZ Berlin in na nekaterih manjših. Na tem gradbišču pa sem od letošnjega avgusta. Trenutno imam v skupini 10 monterjev. V skupini vladajo dobri medsebojni odnosi.

Žal smo v dogajanjih v domovini in IMP obveščeni neredno, saj časopise dobivamo z zamudo. Tega je najbrž v veliki meri kriva velika oddaljenost. Pogrešamo zapisnike s sej samoupravnih organov, ki jih ne dobivamo. Težave na gradbišču so predovsem zaradi nepravčasne dobave materiala, za kar so prav gotovo objektivni razlogi (priprava materiala, odprema materiala, izvozne formalnosti so komplicirane itd.). Gradbišče pa je dobro organizirano.

Eden od problemov naših delavcev je oddaljenost od družin. Za naše bivanje tu pa je zelo dobro poskrbljeno od stanovanja do hrane in prevoza na delo in z dela.

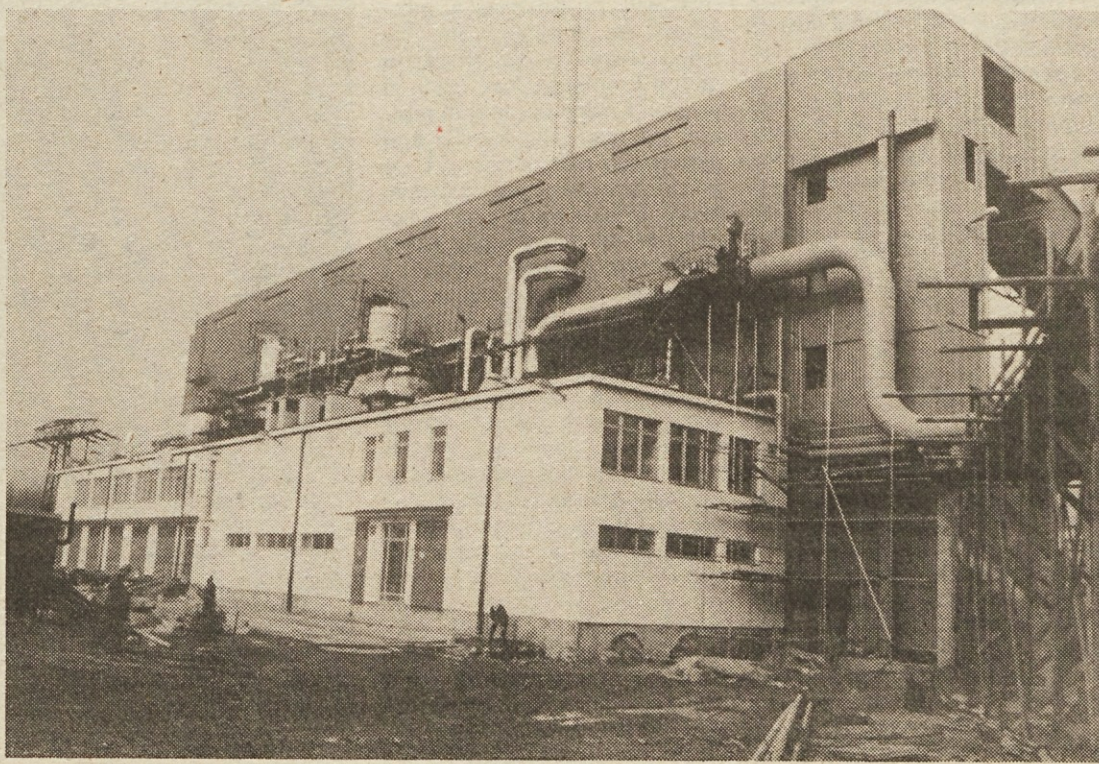
Prehranjemo se trenutno v tovarniški menzi. Hrana, ki je prilagojena okusu Nemcev, nam včasih ne ustreza kaj posebno. Na delo in z dela se vozimo z avtom, ki je last IMP.

Kar pa se tiče dela, so tu zahteve po kvaliteti dela nekoliko večje kot v domovini.

Ker so sodelavci z gradbišča pričakovali, da bo skromno zamolčal dejstva glede odlikovanj, so mi to izdali oni. Dobil je namreč v Demokratični republiki Nemčiji za prizadevno in dobro delo že 2 odlikovanj, za kar je prav, da mu tudi čestitamo.

Neva Žerovica.

Kotlarna Kulkwitz

PREDSTAVLJAMO VAM TOZD IPKO • PREDSTAVLJAMO VAM TOZD IPKO • PREDSTAVLJAMO VAM TOZD IPKO • PREDSTAVLJAMO VAM TOZD IPKO

Mlad tozd z velikimi možnostmi za razširitev

Tozd Ipko je še tako rekoč v povojih, saj še ni star eno leto, pa se tako še srečuje z nekaterimi začetnimi težavami. O delu, problemih, s katerimi se ta mladi tozd srečuje, in o načrtih sem se v začetku novembra pogovarjala z delavci samoupravnih in družbenopolitičnih organov ter s poslovnimi delavci in iz tega pogovora objavljamo naslednje:

Lovro Rogelj, direktor tozda IPKO: K IMP sem prišel maja leta 1980 v takratni obrat tozda SKIP, iz katerega je nastala nova temeljna organizacija Industrije plastične in kmetijske opreme. Z ozirom na pobudo delavcev zaposlenih v omenjenem obratu, kot tudi osnovne organizacije sindikata obrata v Podpeči ter višjih občinskih družbenopolitičnih vodstev, se je obrat od vsega začetka vključeval v priprave za formiranje temeljne organizacije.

ji, varilci), kar je ovira za njegov hitrejši razvoj. Ne nazadnje tozd ni imun za splošna dogajanja (bremenitve gospodarstva, pomanjkanje repromateriala in nezadostna strojna opremljenost.

Kmetijsko opremo bi lažje prodajali, če bi bili pogoji za vse enaki

Trenutno ima na področju kmetijske opreme sklenjene po-

nekaj novih izdelkov. Začeli smo osvajati program elektro omarič ter začeli razvijati nekaj artiklov turističnega programa. Glede na to, da tozd v začetku svojega delovanja ni bil tehnološko in tehnično opremljen in je tehnološka temeljila na ročni proizvodnji, smo začeli razvijati sodobnejše tehnološke postopke in opremljati tozd z nujno potrebno tehnološko opremo, ki smo jo v glavnem sami razvili. V začetku letošnjega leta smo imeli probleme s prodajo izdelkov zaradi izpada cisternskega programa. Med letom smo te probleme rešili s preorientacijo programa na druge izdelke. Sedaj pa imamo težave okoli nabave repromateriala predvsem poliesterskih

Lovro Rogelj

Tomo Bricelj

Franc Čarman.

vsem jugoslovanskem območju. Problem okoli kooperantov pa upamo, da bomo rešili na ta način, da bomo povečali proizvodnjo v tozdu in tako zmanjševali odvisnost od zunanje kooperacije. Problemi v tozdu so tudi v tem, da ni bilo ob ustanovitvi organiziranih služb za pripravo proizvodnje, ki pa bodo organizirane z novim letom.

odbor delavskega sveta sestaja večkrat in rešuje tekoče problematiko. Delavski svet se načelno sestane enkrat mesečno. Problemi pri samoupravljanju so notranji (nedoseganje proizvodnje zaradi previsoko postavljenega startnega plana, red in disciplina pri delu) ter zunanji (težave zaradi pomanjkanja finančnih sredstev — kreditov za kreditiranje serijske opreme, zaradi čedalje rapidnejšega pomanjkanja repromateriala).

Delegati v večini samoupravnih organov so prvič v teh funkcijah, zato je delo omenjenih organov v večji meri odvisno od strokovnih služb tozda, delovne organizacije in sozda.

Delavski svet še nima vseh komisij (komisija za gospodarjenje, za inovacije in drugih področnih komisij), ker je v tozdu premalo zaposlenih in so delavci precej obremenjeni z delegatskimi funkcijami. Delo, ki naj bi ga opravljale nekatere komisije, pa opravi izvršni odbor delavskega sveta tozda.

Komunisti vse bolj sredi življenja in dela

Tomo Bricelj, sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov: »Osnovna organizacija zveze komunistov, ki je bila ustanovljena v tozdu koncem lanskega leta, je imela v začetku 3 člane. S prihodom novih delavcev in s sprejemom novih članov je število članov poraslo in jih je sedaj 6.

V začetku so se člani poredke sestajali, ker ni bilo potrebe za pogostejše sestanke, saj so bili ti člani tudi člani kolegija in vključeni v samoupravne organe ter so tako probleme reševali v omenjenih organih. Ko je osnovna organizacija Zveze komunistov rasla, se je večala potreba po njenem rednem delu. Da bi se v tozdu začutil njen vpliv, so se začeli člani tudi pogostejše sestajati. Sedaj se sestajajo enkrat mesečno in sproti rešujejo vse tekoče probleme.

— Kakšna je povezava OO ZK z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v tozdu?

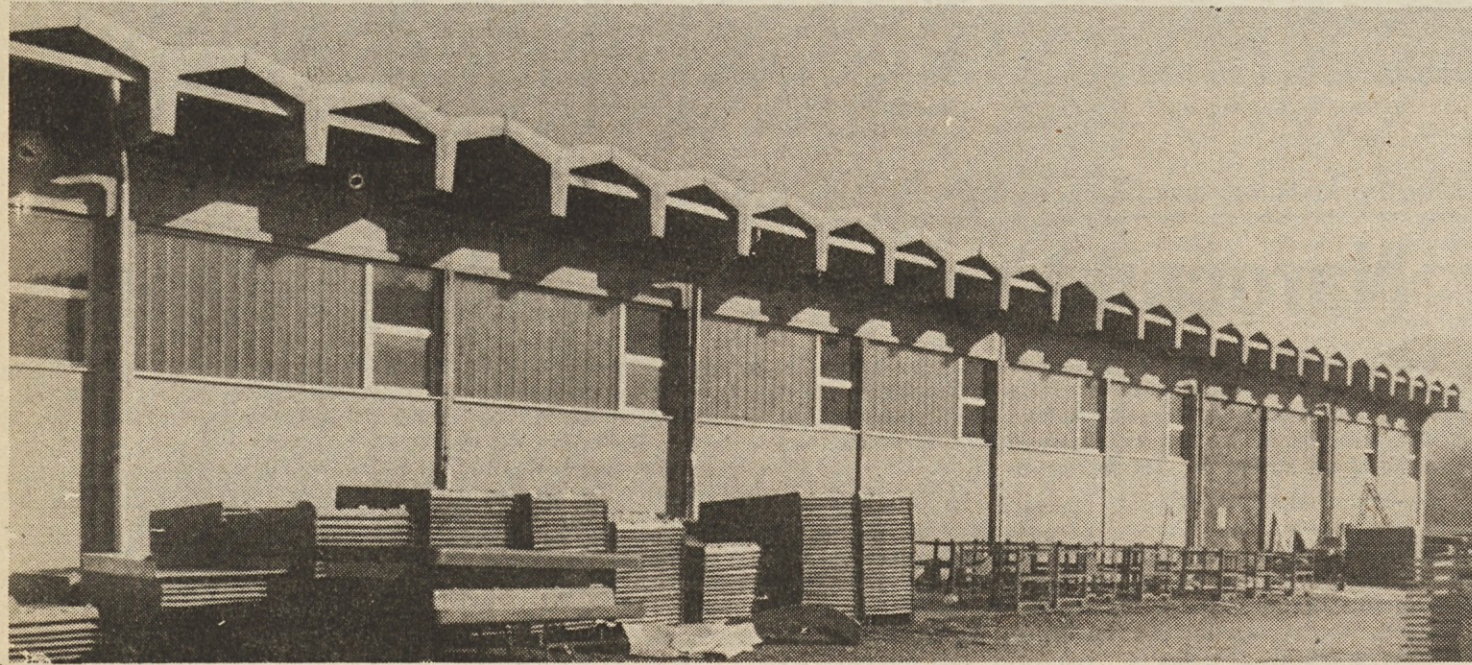
»Ta povezanost je čedalje boljše. Nove sodelavce — vneto ministe skušamo vključiti v delo samoupravnih organov. Največ pozornosti poveča OO ZK tozda s svojim notranjim problemom, ki je stabilizaciji, boljšemu izkoristku delovnega časa, večji produktivnosti, boljši kakovosti izdelkov, disciplini itd.

Osnovna organizacija Zveze komunistov spremlja tudi zunanja dogajanja (stabilizacija, izvozna prizadevanja, samoprispevek, volitve itd.). Prizadeva si nadalje pridobiti čimveč članov v okviru tozda, kot tudi z načrtovano kadrovske politiko.

Mnogo pozornosti ukrepom za boljše delo in disciplino

Vinko Kavčič, član IO Zveze sindikatov: »Sindikalna organizacija ima 68 članov, vse zaposlene. Sindikalna organizacija ima petčlanski izvršni odbor. Žed med ustanavljanjem tozda je bil občni zbor delavcev, ki je postal osnova za formiranje sindikalnega vodstva, ki je kmalu prejelo poudarjeno pozornost tozda. Sindikat je bil tozdu ustanovljen lani poleti in imel doslej 15 sestankov.

Osnovna organizacija sindikata se je vključevala v vse priprave za formiranje tozda. Izvršni odbor sindikata je organiziral in vodil razprave o ustavitvenih aktih, predlagal delovne pogoje za samoupravne organe, vodil in organiziral je izvedbo vseh referendumov okoli ustanovitve tozda. Aktivno se vključeval v delo in življenje tozda (razprava o gospodarjenju, o rezultatih gospodarjenja in drugih tekočih problemih, o odgovornosti do dela, o disciplini). Na eni zadnjih sej je izvršni odbor razpravljal o zaključkih javne razprave o volitvah v organe samoupravljanja na nivoju tozda, obravnaval problematiko 3. samoprispevka, o združevanju sredstev za počitniški dom v Vojškem, o športnih igrah sozda ter pripravil nekatere predloge

Zgradba tozda Ipko, Podpeči.

Temeljna organizacija je začela samostojno poslovati s 1. januarjem 1981 z dvema programoma in z začetnim številom 50 zaposlenih delavcev. Proizvodnja se je nadaljevala na obeh programih s tem, da je v prvih treh mesecih primanjkovalo dela na področju kmetijske opreme zaradi neskljenjenih pogodb, v drugih treh mesecih pa je primanjkovalo repromateriala za poliesterskega poslovanja so pozitivni, saj je tozd kljub omenjenim težavam realiziral plan s približno 65 milijoni dinarjev celotnega prihodka in dosegel 22.600.000 dinarjev dohodka. Od planirane akumulacije v višini 10.970.000 dinarjev je dosegel 7.050.000 dinarjev s tem, da je pokrival sredstva sklada skupne porabe, obratunal minimalno in pospešeno amortizacijo in dosegel bruto akumulacijo v višini 8.650.000 dinarjev. Do konca leta predvidevamo, da bomo dosegli za naš začetek magično mejo 100.000.000 dinarjev celotnega prihodka. Z ozirom na slabo tehnopremljenost vlaga tozd vsa razpoložljiva sredstva v nabavo nujno potrebnih delovnih priprav. Tozd IPKO je nastal iz dveh stranskih programov tozda SKIP, ki predstavljata dejavnost tozda IPKO. Imamo že orientacijo za prihodnje leto in tudi za sedanje sredjerno obdobje.

V pripravi imamo za javno razpravo programske zasnove, ki smo jih v fazi nastajanja obdelali skupno s strokovnimi službami DO IKO. Program kmetijske opreme (izdelava hlevske opreme za farme prašičev, razvoj in priprava proizvodnje za krmilno tehniko), je vezan na dolgoročno sodelovanje z Emona Inženiringom iz Ljubljane, ki predstavlja tehnološko tehnične rešitve ne le v slovenskem oz. jugoslovanskem prostoru, temveč tudi zunaj naših meja.

Tozd še nima vseh ustreznih kadrov, predvsem na področju organizacije in priprave proizvodnje (konstruktorji, tehnologji), kot tudi kvalificiranih proizvodnih delavcev (ključavničar-

godbe v višini 55.000.000 dinarjev. V obdelavi so ponudbe za farme na slovenskem območju (Ptuj, Žalec, Krško) in v drugih krajih Jugoslavije v večjih vrednostih. Sklenitev pogodb je zunaj slovenskega prostora odvisna od kreditne politike in bank. Banke pa v jugoslovanskem prostoru različno rešujejo kreditiranje serijske opreme, namreč v SR Sloveniji se kreditirajo investitorji, v drugih republikah pa banke kreditirajo proizvajalce, kar povzroča težave tudi v plasiranju naše opreme.

Za poliesterski program bomo v prihodnjem letu opravili selekcijo izdelkov tako, da bomo ponudili tržišču le tiste izdelke, ki jih potrebuje. Najzanimivejši artikel iz tozdovega razvoja je 4.000-litrska prevozna univerzalna cisterna, ki je bila razvita z lastnimi silami in s finančno pomočjo mestnega štaba in občinskih štabov civilne zaščite mesta Ljubljana. Na tem programu planiramo za leto 1982 proizvodnih delavcev in 55.000.000 dinarjev realizacije. Tozd ima tudi s pogodbami pokrit plan za kmetijsko opremo za prihodnje leto v višini 100.000.000 dinarjev. Lahko pa pričakujemo, da bo potrebno zmogljivosti na tem področju skokovito povečati ne samo kadrovske, temveč tudi glede nadaljnje izgradnje objektov, kot je to predvideno v srednjeročnem planu našega tozda. Glede na omenjene ugotovitve, mislim, da je napočil čas, ko bomo morali razmišljati o izgradnji nove proizvodne hale.

Razvijajo sodobnejšo tehnologijo

Tomo Bricelj, vodja programa za poliestre: »Po ustanovitvi tozda IPKO je program poliestra temeljil na cisternah za krmilno olje in ostale tekočine, na prevoznih kontejnerjih in individualni opremi za potrebe kemične industrije. Ker se je zaradi težav z nafto ustavi prodaja cistern za krmilno olje, smo bili prisiljeni poiskati nove programe in artikole. Letos smo razširili program prevoznih kontejnerjev na

smol. Te probleme skušamo reševati, kolikor pač moremo.

V programu za prihodnje leto je prioriteta naloga nabava repromateriala in racionalizacija proizvodnje in izboljšanje kvalitete naših proizvodov. Tozd se vključuje tudi v izvozna prizadevanja. Iz omenjenega programa smo začeli izvažati nekaj izdelkov. Prihodnje leto nameravamo izvoz povečati kljub temu, da je z izvozom povezana tehnologija, ki jo tozd še ni uspel razviti. Problem so cene repromateriala, ki so na zunanem tržišču za okoli 50% odstotkov višje kot pri nas.

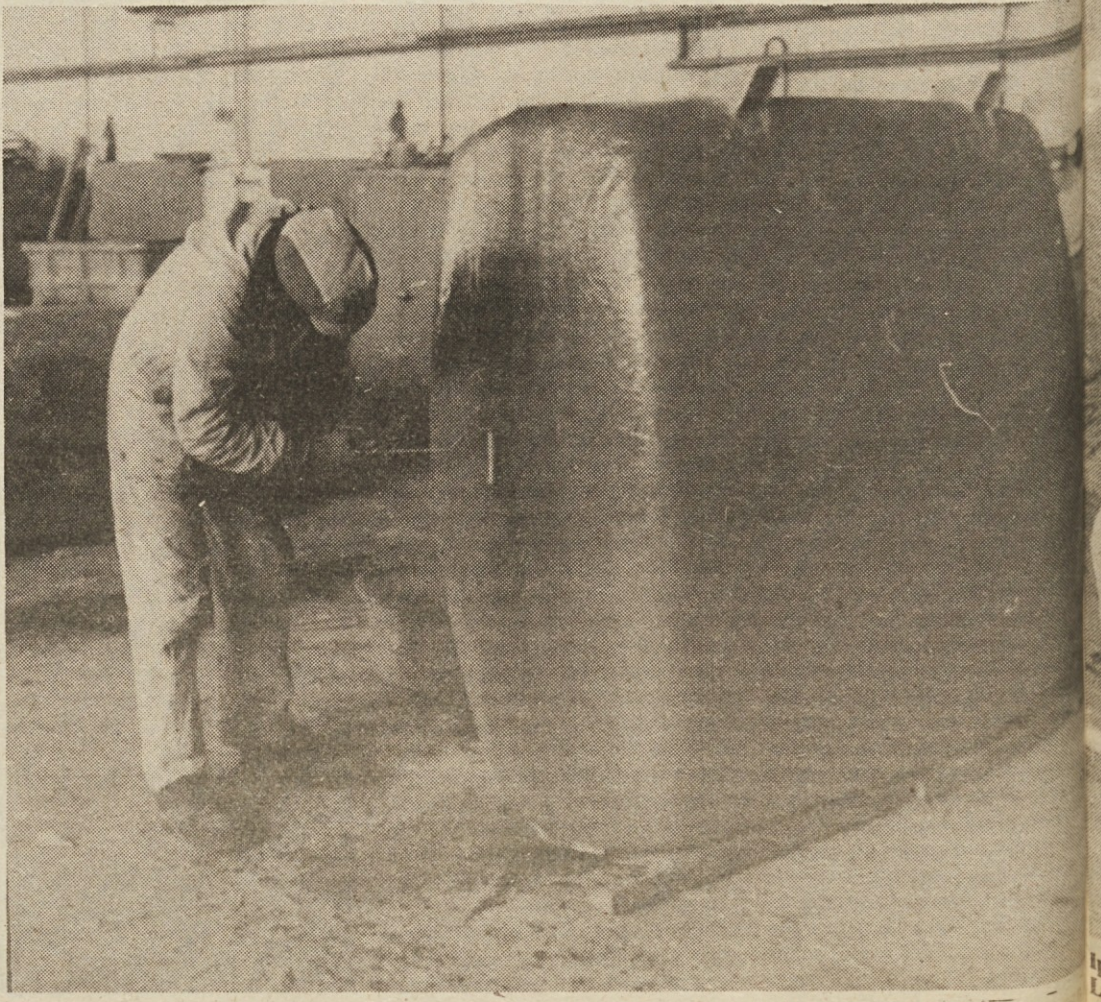
Proizvodni kmetijske opreme se ni bati, da ji bo zmanjkalo dela

Franc Čarman, vodja programa kmetijske opreme: »Osnovni program kmetijske opreme je bila doslej izdelava opreme za stojišča za prašičje farme (7 različnih stojišč — kletk od vzreje majhnih pujskov do bekonov). Zdaj pa smo začeli z razvojem in izdelavo krmilne tehnike za prašičje farme. To tehniko bomo razvijali za suho in mokro krmiljenje. Ker spada ta oprema v sklop opreme za proizvodnjo hrane, bo čedalje bolj potrebna. V sedanjem času, ko je precej poudarka na zelenem planu, je po tovrstni opremi veliko povpraševanje tako s strani družbenega sektorja, kot tudi s strani kmetijskih zadrug za njihove kooperante. Tako se tozdu ni treba bati, da bi mu zmanjkalo dela na tem področju.

Najteže je zadostiti trenutnim potrebam, ker v tozdu ni dovolj proizvodnih delavcev, zaradi pomanjkanja materiala in ker je v družbenem sektorju težko dobiti ustreznega kooperanta za izdelavo zvarjencev za kmetijsko opremo (previsoke cene za dela kooperantov). Ne vemo še, kako bomo te probleme rešili. Kar zadeva kadre, upamo, da ga bomo dobili na osnovi razpisov, ki so bili objavljeni v dnevnem časopisu. Probleme okoli pomanjkanja materiala skušamo reševati z iskanjem materiala po

Dobro pripravljene seje so kratke

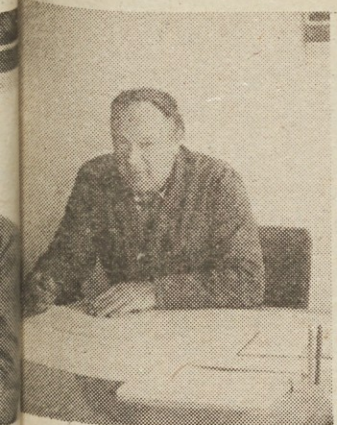
Janez Kovačič, predsednik delavskega sveta tozda: »Delavski svet ima svoj izvršni odbor. V delavskem svetu je 7 delegatov. Udeležba delegatov na sejah je povprečno okoli 95 odstotna. Petdsetna odsotnost delegatov je vedno opravičena. Delegati prihajajo na seje točno ob določenem uri. Ker so seje dobro pripravljene, je njihova dolžina primerna. Delegati so v razpravah zelo aktivni. O sejem gradivu so večidel pravočasno seznanjeni tako, da lahko pridejo na sejo s konstruktivnimi predlogi in pripombami, ki so jih dobili od baze. Zbori delavcev se sestajajo po potrebi, medtem ko se izvršni

Cisterno naredijo v dveh polovicah, ki ju nato zalaminirajo. Na sliki: sestavljanje in končna obdelava

AM TOZD IPKO • PREDSTAVLJAMO VAM

Vinko Kavčnik.

Janez Kovačič.

...ločitve na delavskem svetu ...predlagal delavskemu ...tozda, naj le-ta sprejme ...naj bi bili vsi samoupravni ...stanki ob koncu delovnega ...asa ali izven delovnega časa (za ...delovnih ur in učinko ...nosti dela organa samouprav ...nja) ter zahteval, naj bodo vsi ...stanki dobro pripravljene. Sin ...kat tozda je izvedel priprave na ...znanovanje za dan žena, za ...noslovo 1. maja, za 29. novem ...dr. Organiziral je ekskurzijo na ...itajersko. Organiziral pa je tudi ...lovno akcijo za tozda.

Zaenkrat tozd IPKO obdeluje skupaj z Emono predvsem večje farme, poizkuša pa se uveljaviti tudi na področju minifarm, ki jih imajo kmetje kooperanti. Ne kaže pa prezreti tudi izvoza, ki je aktualen na tem področju, saj se obeta tozdu velik posel z izvozom opreme v Nigerijo.

Pri poliestru zavzemajo del zmožljivosti samopretočna korita (pladnji za prašičje bokse). Zaenkrat je IPKO s poliesterskim programom prisoten šele na območju Slovenije, deloma na Hrvaškem, v ostalih predelih Jugoslavije, pa še ne, za kar tiči razlog v tem; da do nedavnega še ni bilo kontinuirane prodajne politike na tem področju in se je ta program šele letos bolj uveljavil. Včasih ni bil problem prodajati, ker so šle cisterne za kurilno olje za med in sploh ni bilo mogoče zadostiti povpraševanju. Od nastopa energetske krize (od leta 1980) dalje pa je prodaja cistern rapidno upadla (od 80 na 10 odstotkov). Na poliesterskem področju v IMP še ni vpeljanega marketinga in ne raziskave tržišča.

V tozdu IPKO pogrešamo več sodelovanja med tozdi proizvajalci kmetijske opreme predvsem zaradi uspešnejšega skupnega nastopanja in obdelave na tržišču, kajti nastopamo vsak zase in smo tako manj močni. Nekaj stikov je bilo vzpostavljenih z Alfa Lavalom, ki dobavlja opremo za čistilne naprave za prašičje farme. IPKO sodeluje tudi s tozdom Zastopstva pri opremi mlečnih farm. Pri prodaji je povezan s predstavništvu IMP in z nekdanjimi člani poslovne skupnosti Fužinar, ki so se priključili našim predstavništvom. S kmetijsko opremo sodelujemo na sejnih v Novem Sadu in v Gornji Radgoni, s poliestrom pa na spomladanskem in jesenskem zagrebškem velesjemu. Manjka propagandnega materiala in gradimo vse na novo.

Besedilo in slike: **MARIJA PRIMC**

Ipko ima z Elanom pogodbo o izdelavi raznih športnih orodij. Na sliki: laminiranje izdelka za elan.

V spomin sodelavki Mariji Bobnar

Neizprosna smrt nam je iztrgala iz naših vrst vas, Marija, ki ste nam dolga leta nesebično in požrtvovalno stali ob strani.

Že leta 1967 ko ste prišli k nam na delo, smo spoznali, da smo z vami dobili pridno in vestno sodelavko. V teku 14 let ste to vsak dan ponovno dokazovali. Čeprav vam je bolezen zadnje čase nemalokrat povzročala težave, ste pri delu vztrajali, ker ste imeli radi delo, svoje ožje sodelavke in celotni kolektiv. Po sicer redkih odsotnostih, ste težko čakali, da se vrnete zopet na delo.

Za vami je ostala praznina, ki jo ni lahko izpopolniti. Čeprav so minili že tedni, ko smo se poslovili od vas, še vedno ne moremo razumeti, da vas ni več med nami.

Usoda vam ni bila naklonjena. Že kot otrok ste izgubili starše, pa tudi kasneje vam je sreča obračala hrbet. Od nas ste odšli v svojih najlepših letih in sredi dela.

Za vaše vestno in požrtvovalno delo smo vam iz dna srca hvaležni. Spomin na vas pa bo večno ostal v naših srcih.

Sodelavci TOZD TEN

V spomin sodelavcu Miru Koželju

Smrt kot pojav, ki izhaja iz narave stvari, je bridka, če pa zadene tako, kakor je našega dragega sodelavca Mira, je nevzdržen nesmisel. Tako drastično in nepopravljivo prekiniti življenjsko pot delavca, človeka in družine, bi ne smelo biti dovoljeno. Vendar je kljub temu prizadela množična tragedija na Korziški, tudi nas.

Šele sedaj se pravzaprav počasi zavedamo izgube, ki nas je doletela. Umrl je eden od stebrov IMP, stebrov delovne organizacije EMOND, stebrov TOZD ELEKTROMONTAŽA. Njegovo delo je bilo povezano z razvojem podjetja v vseh njegovih oblikah že od samega začetka. S svojo energijo in sposobnostjo je v vsakem trenutku prispeval znaten delež k temu, kar so danes IMP EMOND in ELEKTROMONTAŽA.

Bil je neutruđen, vester in natančen delavec. Red dela s srebrnim vencem priča o tem. Delo, pa naj je bilo takšno ali drugačno, je vedno rad opravil tako, da mu ni bilo pripomb. Vedno nam je služil za vzor v vsakem pogledu. Pomagal nam je tako z našim svetom, kot z dejanjem. Ni

štedil ne graj ne pohval in njegova odkritost ter toplo tovarištvu sta pritegnila vsakogar, ki je pošten in dober. Njegova tehtna in pametna beseda je našla vedno dobro mesto pri nas.

Svojo energijo ni usmerjal le v dejavnost na delovnem mestu, temveč je bil vedno aktiven tudi na samoupravnem, kakor tudi na družbenopolitičnem področju. Njegova zadnja samoupravna funkcija je bila predsedovanje delavskemu svetu naše delovne organizacije. Naporno in delikatno delo je opravljal skoraj dve polni mandatni dobi ter pri tem pokazal vse darove vodje in soustvarjalca dobrih sodelavskih odnosov, kakor tudi instituu, kakor so — poslovna in razvojna politika, plan, poslovanje, usklajevanje delovne organizacije itd.

Miro je bil bleščeč vzgled osvečenega in odgovornega samoupravljalca.

polnoma naravno je uspeval brez večjih problemov ali nasprotovanj povezati samoupravno in poslovodno funkcijo upravljajoče naše delovne organizacije v homogeno enoto, ki

Nadaljevanje s 4. strani.

Nadalje je menil, da je naloga poslovnih in razvojnih delavcev predlagati nove proizvodne programe, ne da bi zahtevali za to posebno plačilo.

Precej je govoril o izkoriščanju delovnega časa in disciplini nasploh. Podatki kažejo, da je vse več bolniških, pa tudi izgubljenih ur, opravičenih in neopravičenih izostankov. Inšpektorji so zalotili naše delavce, ki so bili uradno na bolniški, pa so delali pri obrtnikih. Skratka, nujno bo analizirati vzroke izostankov in izgubljenih ur ter zaostri disciplino.

Zavzel se je za varčevanje. Posebej je opozoril, da bo treba zaostri odgovornost tako na samoupravnem področju, družbenopolitičnem področju, kot pri izvrševanju delovnih nalog. Ugotovil je, da ne uresničujemo sklepov, da bomo analizirali delo delavcev s pooblastili in prav zato se delavci nekaterih oddelkov obnašajo neodgovorno, ker vidijo, da tudi vodilni slabo delajo. Opozoril je, da so zanemarili informiranje in se zato pojavljajo nepreverjene vesti in dezinformacije.

Pri delovanju delovne skupnosti je vrzel že zato, ker nima vodje, oziroma je za vodenje zadolžen glavni direktor delovne organizacije. Zato pripravljajo dopolnitve sporazuma o združevanju v delovni organizaciji, kjer bodo bolj precizirali naloge delavcev na odgovornih mestih, da bi odpravili to vrzel.

Na problemski konferenci je sodeloval tudi generalni direk-

tor sozda inž. Franc Kumše, ki je najprej razložil predloge organizacijskih sprememb v sozdu, saj s temi začenjamo reševati mnoge probleme, ki jih je tudi razprava na problemski konferenci opredelila kot bistvene: nabavo strateških materialov, usmerjeni razvoj, prodajo in načrtno izobraževanje oziroma kadrovske politiko.

Inž. Kumše je nadaljeval: Delovna organizacija IKO je ves čas svojega razvoja izpričevala veliko vitalnost. Ta vitalnost je porok, da lahko prebredemo tudi sedanje težave, če se enotno lotimo reševanja glavnih problemov. Moramo pa preseči tozdovske vrtičkarstvo in imeti posluš, da bomo združevali vse funkcije, ki so potrebne večim tozdom in jih organizirati skupno tako, kot bo najbolj racionalno in učinkovito, je zaključil inž. Kumše.

Glede nadaljnega dela so se dogovorili naslednje: Sekretarja vseh osnovnih organizacij so pooblastili, naj iz uvodnih besed in razprav izluščijo sklepe in s nato skupaj s predsedstvom problemske konference odgovorni, da jih bodo komunisti v osnovnih organizacijah izvajali. Še to so dejali, da je škoda, ker se ni problemske konference udeležil noben predstavnik ne šišenskega ne viškega občinskega komiteja ZK, saj so zares povedali mnogo resnic o vzrokih gospodarskih slabosti znotraj delovne organizacije in zunanje ter izoblikovali usmeritve, ki so lahko pot v boljše čase.

LOJZE JAVORNIK

je vso energijo lahko usmerjala le v delo in se ni izgubljala v lastnih nasprotjih.

Miro Koželj je znal biti tudi najboljši prijatelj. Kot dober in dosleden družin-

ski človek, si je tudi med sodelavci pridobil širok krog zasebnih prijateljev, ki smo ga vseskozi spoštovali. Zato je izguba še bolj boleča.

Delavci DO EMOND

V spomin sodelavki Marjani Pichler-Misson

Vključila si se v naš kolektiv pred skoraj tremi leti in nisi potrebovala veliko časa, da si nas spoznala, oz. da smo mi spoznali tebe kot delavko s čutom odgovornosti in prirojenega tovarištvu.

Ni te več! Sprašujemo se kako je to možno? Do večeraj si bila med nami, bila si del nas, del tega že tako velikega IMP-ja in danes ko te pogrešamo, ko z željo do joka in občutkom gnusobe do življenja nehote upremo pogled v tvoj stol, tvojo mizo se sprašujemo, kaj je to življenje.

Ali je potrebno, da se v tem kratkem časovnem hipu, ki ga imenujemo življenje toliko sovražimo, da je v nas toliko nevoščljivosti in da se s tistimi svetlimi

trenutki dobrote, potrpežljivosti in razumevanja srečamo večinoma le takrat, ko se zavedamo, da bomo nekoga od bližnjih kmalu izgubili ali smo ga že.

Ti tega ne čutiš več. Zapustila si nas mlada, s komaj tridesetimi leti a še toliko si pričakovala od življenja. Bila si ambiciozna, pripravljena vključiti se še bolj aktivno v vsakodnevno IMP, v delo konference sindikata na ravni delovne organizacije.

Bila si izvir življenjske moči in hrepenenja po življenju.

Ali si nas zaradi tega tako kmalu zapustila?

Ostala boš v našem spominu, Marjana!

Sodelavci TOZD Inženiring izvoz-uvoz

V spomin sodelavcu Janezu Škerlu

Janez, nisi bil dolgo med nami, šele od februarja letos. Ampak poznali smo te že od prej. Vsi tisti, ki smo delali na Kliničnem centru, smo vedeli za tebe, še bolj pa smo te spoznali na LIZ-u. Pravijo, da si veliko dobrega naredil za IMP, da je tvoj odnos do nas kot izvajalcev bil vedno korekten in nemalenkosten. Poznali smo te tudi kot človeka in tovariša.

Vključil si se v delo pri nas na področju, na katerem potrebujemo izkušene strokovnjake. Bil si odgovoren za vodenje in koordinacijo treh projektov, ki se izvajajo v Iraku in si svoje delo vestno opravljal. Bil si vester in marljiv de-

lavac, dober tovariš in iskren prijatelj.

Hudo nas je prizadela vest, da te ni več med nami, da se je tvoja življenjska pot veliko prekmalu pretrgala in da ne boš več mogel skupaj z nami reševati skupnih problemov, pomagati s svojimi nasveti mlajšim kolegom in jih uvajati v delo.

Potrebujemo take ljudi, kot si bil ti in sedaj ko te ni več, ko te je nepredvideni korak usode odtrgal iz naše sredine, ti izrekamo hvala za vse tisto kar si naredil za nas pred tvojim vstopom v IMP in za vse tisto, kar si naredil, ko si že bil član našega kolektiva.

Sodelavci TOZD Inženiring

ZAHVALE

Ob smrti drage mame se iskreno zahvaljujem članom kolektiva tozda Montaza Koper in članom kolektiva DS sozda IMP izraze sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti.

Bruno Pahor

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem OOS DS DO Promont in vsem sodelavcem za izraze sožalja in darovano cvetje. Posebna zahvala pa vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Ana Šporar

Vsem sodelavcem in prijateljem mojega pokojnega moža Adija Kovačiča, se najiskrenejše zahvaljujem za vso pozornost, moralno in materialno pomoč v času njegove težke bolezni. Prav taka hvala za vse lepe tolažeče besede ob njegovi smrti, za cvetje, za zadnji pesem, ki ste ga spremijali na njegovi zadnji poti.

Milena Kovačič

Ob boleči izgubi naše drage mame, sestre, svakinje in tete Marije Bobnar, se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli

pomagali, izrekli sožalje, nam lajšali bolečine, ji darovali cvetje ter jo pospremili na njeno zadnjo pot. Posebna zahvala pa velja pevcem PD IMP ter govorniku.

hčerki Mici in Rozi ter sorodstvo

Globoka in neizmerna je bolečina ob prerani izgubi dragega moža in očka. Vsem sodelavkam in sodelavcem, ki ste mi v težkih trenutkih kratke a hude bolezni stali ob strani, me bodrili in tolažili, kakor tudi za vso izkazano pomoč, vam in OO sindikata tozda Zastopstva najlepša hvala. Enako tudi DS DO IZIP, DS DO EMOND in Interni banki. Iskrena hvala tudi vsem za pismene in ustne izraze sožalja ter za spremstvo na njegovi poslednji poti.

Zupančič Metka, Robert in Suzana

Ob smrti najinega dragega očeta se zahvaljujemo sodelavcem tozda Klima montaza, osnovni organizaciji sindikata in sodelavcem v Iraku za izraze sožalja, podarjeno cvetje in udeležbo na pogrebu ter tozdu Inženiring, ki nama je omogočila pot domov.

Franc in Tomaž Oblak

Emil Tratnik o zgodah in nezgodah alpinistične odprave na Daulagiri

Najprej sem občutil le to, kako lepo je, da sem živ

Televizija ima moč, da lahko prikaže bistvo dogodkov bolj plastično kot katerikoli drugo informativno sredstvo. V ponedeljek, 16. novembra so v TV dnevniku pokazali počrnele roke Cene Berčiča in ta posnetek je bolj kot izjava Staneta Belaka in vsa prejšnja poročila pokazal, koliko so pretrpeli naši alpinisti, ki so klonili tik pod vrhom Daulagirija.

Naš Emil Tratnik, tehnolog v pripravi dela TIO v Godoviču, ni bil na televiziji. Menda je stal bolj ob strani in ga kamera ni ujela. V južni steni Daulagirija pa je bil v prvi navezi in je skupaj s Šraufom in Cenetom prestal vse muke.

Ker sem že omenil pomrznjene roke Cene Berčiča, sem tudi pogovor začel s tem.

»Cene je bil najbolj pomrznjen. Noge še huje kot roke. Včeraj (pogovarjala sva se 26. novembra) so mu amputirali prste na nogah. Roke so se mu pozdravile. To se večkrat naredi, videti je res hudo, ampak koža se olupí brez težav.«

Ste bili tudi vi pomrznjeni?

»Ne, jaz nisem dobil ozebeline.«

V odpravi na Daulagiri, šesti najvišji vrh sveta, 8167 metrov, je bilo šest alpinistov. Poleg že naštetih, Belaka, Berčiča in Tratnika, še Rok Kolar, Janez Sabolek in Jože Zupan.

Vsaka himalajska odprava doslej je morala premagati mnoge težave in napore, toda verjetno nobena prej ni preživljala tako dramatičnih trenutkov kot zgoraj naštetih šesterec.

Ker niso imeli zaledja, so bile težave še večje

»Ja«, pravi Emil Tratnik, »bilo je še težje, ker smo bili tako majhna odprava. Dosedanje odprave so bile v klasičnem stilu s tabori, mi pa nismo imeli nobenega zaledja. Najprej smo nadelali steno, tako da smo imeli fiksne vrvi do višine 5.200 metrov, postavili smo višinski šotor, se malo odpočili in šli nad steno v alpskem stilu.«

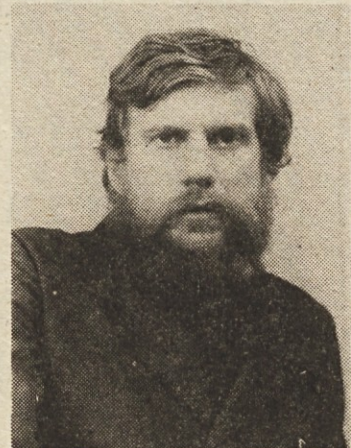
Toda preden ste šli na pot, ste govorili o velikih prednostih, ki jih imajo žepne odprave...

»Saj jih tudi imajo. Južna stena Daulagirija je izredno nevarna. Manjkrat ko greš vanjo, manj je tveganja za nesrečo. Seveda pa morajo člani takšne manjše odprave prenesti večje obremenitve, kot če se to porazdeli na več članov. Seveda igra

pri tem vlogo tudi denar. Vsekakor je dejstvo, da tudi druge države pošiljajo v Himalajo manjše odprave. Uveljavljajo se celo mešane odprave. Tako smo na poti srečali dva Poljaka in dva Angleža, ki so šli skupaj na Makalu.«

Nad osemtisočaka s šotorom v lastni izvedbi

Pomanjkanje denarja je težava, ki je verjetno pestila vse slovenske odprave v Himalajo. »Se posebno če greš v majhni skupini, je pomembno, da imaš čim lažjo opremo, saj se na tistih viših

Emil Tratnik.

nah in ob tistih naporih vsak dekagram močno pozna. Mi bi lahko kake tri četrtine naše opreme zamenjali z boljso. Če bi imeli denar, seveda.«

Tako so si, na primer, višinski šotor naredili kar sami v Katmanduju. No, Marjan Kregar — ki je tudi že hodil po Himalaji — jim je v Induplatih sešil krilo. Tega so prinesli s seboj. V Katmanduju pa so iz sodov, v katerih je spravljena oprema prejšnjih ekspedij, izbrskali primerne aluminijaste palice in tako je nastal šotor, ki je ostal zasut pod snegom nekje 7.800 metrov visoko na jugovzhodnem grebenu Daulagirija.

Kot že rečeno, se našim alpinistom ni posrečilo osvojiti vrh Daulagirija, čeprav so prvi premagali njegovo južno steno, ki je dotlej kljubovala mnogim poskusom tudi najslavnejših alpinistov. Zato pravijo, da je naša žepna odprava vendarle dosegla velik uspeh, saj je rešila enega največjih in obenem enega zadnjih velikih svetovnih alpinističnih problemov.

Južna stena Daulagirija je premagana in s tem rešen eden največjih svetovnih alpinističnih problemov

Prvi krivec, da niso stopili na vrh, je bila plinska bombica, ki se je prehitro izpraznila. Kako se vam je moglo to zgoditi?

»To smo se tudi mi spraševali. S prvo bombico smo kuhali pet ali šest dni. S seboj v steni smo imeli še eno polno rezervno. Ta pa me mrknila že tretji dan. Morda je puščala, skratka, nekaj je moralo biti narobe.«

Najprej je zmanjkalo plina, potem je sneg zasul šotor

To je bilo deveti dan plezanja, 22. oktobra zjutraj. Očitno tudi v Himalaji drži, da nesreča nikoli ne pride sama, saj jim je še isto jutro sneg zasul šotor. Spet čudno, da se je to lahko zgodilo trem tako izkušenim alpinistom.

»Midva z Berčičem sva še ležala. Šrauf je kuhal in zmanjkalo mu je plina. Šel je ven, da bi začel podirati šotor. Takrat, zjutraj ob sedmih je bilo vreme še kar dobro. Pihal pa je že hud veter in videli smo grozeč črn oblak, ki se je bližal. Ko pa se dvigne vihar s snegom, je v Himalaji obup. Težko je reči, s kakšno močjo je pihal veter, ampak bilo je tako, kot da bi sneg kar nabijal v šotor. V petnajstih minutah ga je namedlo toliko, da smo komaj potegnili ven armaflexe (ležišča)«.

Odločili so se, da šotor in sploh vso odvečno opremo odvržejo. Med drugim tudi hrano. Kako pa se pravzaprav počuti človek skoraj 8.000 metrov visoko v steni, ko v snežnem viharju — jemlje iz nahrbtnika hrano in jo meče stran?

Cene Berčič tik pod sedlom. V ozadju vrh Daulagirija.

Še huje, kot če si brez hrane, je, če si brez vode

»Šrauf, vodja odprave, ima za sabo že osem ali devet odprav. Z Berčičem sva mu zaupala, da je njegova odločitev pravilna. Saj ni dosti premišljevali. Vsem trem nam je bilo jasno, da si z jušnim koncentratom, maratonikom in drugimi rečmi brez kuhalnika ne bomo dosti pomagali. Pa še to: Dosti bolj kot hrana, je bilo hudo, ker nismo imeli tekočine, saj brez kuhalnika nismo mogli topiti snega.«

Šli so torej dalje, malo lažje, ker so precej stvari pustili v steni.

Najprej so se morali vzpeti do grebena, ki je približno 8.000 metrov visoko, da bi lahko sestopili po drugi, severo-vzhodni strani, kjer je najlažja stena. Leta 1960 so ravno po tej steni prišli na Daulagiri prvi alpinisti.

Vrh je bil čisto blizu, a nanj niso več mislili

Bili so torej le dobrih sto metrov višinske razlike in v časopisih smo brali, da je pot od sedla proti vrhu lahka. Je to res? »Do sedla smo imeli ves čas težave. Južna stena je tako strma, da ni dobesedno nikjer pametnega odhoda. Potem smo prišli na Japonski greben. Leta 1978 so po njem plezali Japonci — kar dva meseca, bilo pa jih je okrog 60. Našli smo vrvi, ki so jih pustili v grebenu. Od sedla dalje pa je snežno pobočje — začetek je sicer malce bolj strm, naprej pa je pot čisto položna. Že po tem smo videli, da ne more biti več posebnih težav, ker tu prejšnje odprave niso pustile za seboj nobenih vrvi.«

Po prvotnem načrtu bi na sedlu postavili šotor, prenočili in zjutraj skočili na vrh le s cepini in fotoaparati. Toda zdaj šotora niso imeli več in začeli so se spuščati na drugo stran.

»Na grebenu je Šrauf še zadnjič govoril z bazo. Povedal je, da nimamo hrane, da smo izmučeni in je zato rekel, naj ne gredo za nami v steno, kot je bilo v prvotnem načrtu, ampak naj gredo čez sedlo na drugo stran pod ledenik in nas tam počakajo. Toda nato je walkie-talkie odpovedal, ostali smo brez zveze in se popolnoma zgrešili. Oni so prišli pod ledenik in prepričani so bili, da ni prehoden. Sklepali so torej, da mi ne bomo mogli sestopiti po njem, kot smo načrtovali. Poskušali so desno od ledenika, pa tudi ni šlo. Potem so se spustili v dolino in šli kakih deset kilometrov dalje, ker so menili, da je tam edina možna pot za sestop. Mi pa nismo niti pomislili, da bi se še kaj vzpenjali, tako smo bili izmučeni. Pot, kjer so nas čakali tova-

riši, je res lažja, toda preden prišli tja, bi se morali še nekoliko vzpeti, za kar pa smo imeli premalo moči. Sestopili smo po votno zamišljeni trasi preko denika. Zato smo se zgrešili.

Nekaj izrednih naključij, ki so pomenila rešitev

Kljub vsem naštetim smolam Tratnik ne razmišlja o svojih pravih kot o nesrečni pustolovščini. »Doživeli smo tudi več srečnih naključij,« pravi, »prav čudežno srečo smo imeli nekajkrat in to nas je rešilo.«

Prvo srečno naključje, pravi, neverjetno, je bilo, ko so zvezo po prehodu čez sedlo prišli zapuščenega japonskega šotora in v njem našli plinski gorilnik, ki je delal.

»To je bil napol čudež. Če bi našli gorilnika, si ne zmoremo predstavljati, kako bi se rešili gore. Že tako smo se s skrajnimi napori privlekli do zapuščenega šotora. S čajčki, ki smo jih našli v njem, smo se vsaj malo okrepli.«

Toda nova smola: Plinska bombica je bila počena, vnel se je požar in šotor je zgorel. »Od tega krat smo vse naslednje noči preživeli na prostem.«

Jutro jih je zbudilo pod snežno odejo

Vreme je še bilo, vendar se je že pooblačilo in pihalo je, čeprav ne premočno. Ko nam je šotor pogorel, smo se spustili na plato bližini in polegli kar na sneg. Smo se zbudili, pa je bilo črna spalne vreče že 10 do 15 centimetrov snega. Takrat so se zvezo najhujši časi.

V tisti noči je Cene dobil hude zmrzline na nogah, da ni mogel obuti. Tudi Tratnik je imel mehurje.

Jaz zmrzlin nisem dobil. Tista noč nisem spal, ampak sem se včas masiral. Cene pa je spet Morda ga je izdal občutek, da

Nadaljevanje na 11. strani

Južna stena Daulagirija gotovo zasluži sloves, ki ga ima: Da je eden najtežjih svetovnih alpinističnih problemov.

Mnogo je razlogov, da ne delamo

Kaj je pogodba za 50 milijonov proti dobremu počutju kužkov in muckov?

V delovni skupnosti skupnih služb neke naše delovne organizacije so dali na disciplinsko komisijo delavca, ki kljub pismenemu nalogu ni hotel na službeno potovanje. Disciplinska komisija mu je izrekla javni opomin. Prizadeti se je pritožil na delavski svet, ki je ukrep disciplinske komisije podprl. Nato se je prizadeti pritožil na sodišče združenega dela, ki pa mu je dalo prav in odločilo, da se razveljavi sklep disciplinske komisije in odločba delavskega sveta. Delovna skupnost se je na to odločitev pritožila.

Ozadje pa je tako: Prizadeti delavec iz komercialne je pravočasno napovedal, da bo moral na Hrvaško, dogovoriti se za posel, vreden 50 milijonov dinarjev. Z njim naj bi šla še dva sodelavca. Odobren jim je bil službeni avto z voznikom. Dan pred napovedanim sestankom pa so ugotovili, da je službeni avto pokvarjen. Ponudili so jim službeno katrco. Katrca pa ni avto za tako dolgo pot, razen tega so mucka, kajti njegova hčerka je ravno takrat popotovala po Angliji. In še so ugotovili, da človeka ni mogoče siliti v prometno nesrečo, če sam jasno čuti — da sicer dolgoleten voznik — ni nikoli vozil katrce in je niti ni sposoben voziti.

In dali so mu tudi prav, da naloga za službeno potovanje v bistvu ni odklonil, saj je vendar sam povedal, da je treba na pot, je tudi vse organiziral in je bil pripravljen iti — samo ne pod pogoji, kakršne smo mu vsilili v delovni skupnosti.

Zdaj pa se vprašamo, ali so v delovni skupnosti res nehumani ljudje, če jih bolj skrbi to, kakšne posledice bi utegnili imeti za delovno organizacijo propad pogodbe za 50 milijonov dinarjev, prav nič pa jih ne briga, kako bi trpeli kužek in dva mucka ves dan sami in brez varstva?

Ali so res tako malenkostni, da ne vidijo, da je bistveno pripravljenost iti na pot? Človek je želel iti, vse bistveno za službeno pot je že pripravil — to, če fizično ni šel, je le manjša napaka v izvedbi. Ti piloti v delovni skupnosti bi mu pa verjetno priznali, da je šel ne pot le, če bi na Hrvaško tudi res prišel?

Osebnostem sem za humano ravnanje in pošteno igro — toda na obeh straneh. To, da bi morala moja delovna organizacija razmišljati še o dobrem počutju mojega kužka (tudi sam ga imam), se mi zdi malce debela.

Mimogrede. Zadnje čase večkrat slišim: Bolje in več moramo delati... Bolj dosledni moramo biti... Odrekat se moramo... Družbenemu dati prednost pred zasebnim...

Mislimo to resno? Kaj pa kužki in mucki?

LOJZE JAVORNIK

Nadaljevanje z 10. strani.

opazil poškodb, ki so se mu začele delati. Če bi videl, da zmrzuje, ne bi spal, bi že ukrepal...

Vreme ni bilo naslednje jutro nič boljše. Megla, sneg, veter. Spustili smo se kvečjemu za sto višinskih metrov, ker smo se morali prej vzpeti še na en greben.

Popoldne se je vreme začelo boljšati, megle so se že trgale. Našli smo ledeno jamo in to je bilo novo srečno naključje. V jami je bilo zavetje, sneg ni prišel noter. Tam smo kar v redu prenočili.

Naslednje jutro smo iz jame zagledali popolnoma jasno nebo. Je pa čez noč zapadlo pol metra snega, s katerim smo se mučili naslednje tri dni na poti v dolino.

Ledenik ni bil neprehoden — a ne dosti manj

Najhušji dan je bil, ko smo šli čez ledenik. Ko se zdaj spominjam, verjamem tovarišem, da se jim je zdel popolnoma neprehoden. Oni so bili tam še pred snegom, ko je bilo nekoliko topleje in so se ledene stene podirale. Ko smo prišli mi, pa nas je mučil sneg. Na čevljih so se mi delale take snežne cikle, da sem komaj še dvignil nogo.

Deset metrov si se nekako vlekel, nato si padel in zbiral moči za naslednjih deset metrov. Tako smo šli ves dan, da smo prečkali ledenik.

Zvečer smo dosegli planino. Bilo je nekaj čez 4.000 metrov visoko. Bila je še zasnežena. To je bila zadnja noč, ki smo jo preživeli na prostem.

Kdaj ste srečali prve ljudi? »Naslednji dan, po šestih dneh sestopa smo srečali prvega človeka. Bil je švicarski zdravnik, ki je prišel tja gor z nosačem, da bi fotografiral Makalu, pa je našel nas.«

Kako vas je pogledal, ko ste se mu vsi izmučeni privlekli nasproti?

Švicar se je kar usedel, ko je zagledal tri izmučene alpiniste

»Najprej se je kar vsedel. Potem je pustil fotografijo in se

ves posvetil nam. Rekel je, naj ga počakamo, da bo šel po hrano. Sotor je imel kakih 200 metrov niže, vendar smo se mu zdeli tako dotolčeni, da je rekel, naj ga kar počakamo. No, mi smo šli vseeno lepo za njim. Potem nam je kuhal. Vso hrano in pijačo, kar jo je imel, nam je dal. Posodil nam je tudi denar in z nami je šel v dolino. Skratka, veliko nam je pomagal.«

Povedali smo zgodbo, dejstva, kako ste se skrajno izmučeni komaj še privlekli v dolino. Toda kako se človek počuti, ko doživlja te napore, na kaj misli, ko ve, da morda ne bo prišel živ nazaj med ljudi, kako vpliva to, da niste imeli hrane?

»Izmučenost, lakota, mraz, vse to povzroči, da postaneš apatičen, da vse manj dojemaja, kaj se dogaja okrog tebe. Ko smo se vzpenjali, sem še mislil na ženo in hčerko, potem samo še: Moram hoditi, sicer bom ostal tu gori...«

Plezanje torej ni le telesni, pač pa tudi psihični, lahko rečemo tudi moralni napor. Kako so vse te muke vplivale na odnose v vaši mini odpravi? Planinci pravijo, da se v takih primerih včasih na mrtvo skregajo.

Najhušji je bil občutek, da so tovariši že naredili križ čeznje

»Mi v navezi smo si med seboj pomagali, tu ni bilo nobenih problemov. Najtežje je bilo to, da smo dobili občutek, da so nas drugi trije tovariši prehitro odpisali. To nam je zbil moralno. Šele tretji ali četrti dan naše poti po dolini nas je dohitel član druge naveze Juš Zupan in takrat smo razumeli njihovo ravnanje.

S Šraufom sva pila čaj. Zagle-

Se vam zdi Glasnik dolgočasen? Potem nam pa pomagajte s kakšno idejo, da bo boljši! Direktni telefon uredništva: 312-783

Razglasitev rezultatov.

Rezultati s športnih iger delovnih organizacij IMP

V soboto, 21. novembra 1981 so pod pokroviteljstvom delovne organizacije Livar potekale I. športne igre delavcev delovnih organizacij združenih v SOZD IMP. Tekmovanja so se odvijala v naslednjih disciplinah: šahu, kegljanju, streljanju, namiznem tenisu, odbojki in nogometu.

Po pozdravnem govoru glavnega direktorja delovne organizacije Livar in slovesni otvoritvi športnih iger so tekmovalci odšli na posamezna tekmovališča v Višnjo goro, Grosuplje, Videm-Dobropolje in šolski center Josipa Jurčiča Ivančna gorica — Stična, kjer so bili doseženi sledeči rezultati:

Table with 2 columns: Št. točk, Organizacija. Lists results for Panonija, IZIP, TIO, Livar, PMI, KLIMA, KLIMAT, DS SOZD, and IKO.

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for PROMONT and EMOND.

Odbojka

Moški:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for Panonija, PMI, Klima, Promont, IKO, IZIP, and Livar.

Ženske:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for Panonija, PMI, Livar, and Promont.

Namizni tenis

Moški:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for TIO, IKO, PROMONT, and PANONIJA.

Ženske:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for KLIMA, KLIMAT, and LIVAR.

Ženske:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for Panonija, Klima, and Livar.

Streljanje:

Moški:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for Panonija, Klima, PMI, LIVAR, IZIP, EMOND, IKO, PROMONT, and TIO.

Ženske:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for Panonija, PMI, LIVAR, and KLIMA.

Kegljanje

Moški:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for PMI, Emond, PANONIJA, PROMONT, IKO, KLIMA, LIVAR, IZIP, and TIO.

Ženske:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for PROMONT, PANONIJA, KLIMA, LIVAR, and PMI.

Šah

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for KLIMA, TIO, LIVAR, PMI, IZIP, PANONIJA, KLIMAT, IKO, and PROMONT.

V skupni uvrstitvi je glede na doseženo število točk zasedla I. mesto in s tem prejela tudi prehodni pokal delovne organizacije Panonija (790 točk) Ostale delovne organizacije pa so se uvrstile:

Table with 2 columns: Organizacija, Točk. Lists results for KLIMA, PMI in LIVAR, PROMONT, TIO, IZIP, IKO, EMOND, KLIMAT, and DS SOZD.

Po razglasitvi rezultatov pa so bili člani ekip seznanjeni, da bo prihodnje, to je II. športne igre delavcev delovnih organizacij SOZD IMP organizirala delovna organizacija Panonija iz Murske Sobotne.

I. M.

dam modro trenerko, znan obraz, teče proti nama, da mu nahrbtnik kar opleta. Pa nisem dojel, da je to Juš.«

Ga zaradi utrujenosti niste prepoznali?

»Saj sem ga spoznal, to je tako čuden občutek, ampak bolj se mi je zdelo, da se mi nekaj samo prikazuje, kot pa da je res pravi. In tudi on nas prvi hip ni spoznal.

Čez hip pa nas je in oblike so ga solze. Tudi meni so stopile v oči. Mi smo prej ves čas mislili, da so se nas tovariši naveličali čakati pod ledenikom in se vrnili v dolino. Juš pa nam je povedal njihovo zgodbo, povedal je, kakšen je bil takrat ledenik in o velikih težavah, ki so jih imeli tudi oni na poti. Tudi oni so dali vse od sebe. Ko smo to slišali, smo šele videli, da je drugače, kot se nam je prej dozdevalo.«

Smole pa še ni bilo konec.

V Nepalju je čudovito, samo zdrav in spočit moraš biti

»V Nepalju je enkratno, če si zdrav,« pravi Emil Tratnik. »Če ti odpovedo noge, je pa obup.«

Cene ni mogel hoditi. Šli so na neko policijsko postajo, da bi dobili konja. Dobili so ga, pa še nasvet, naj gredo do nekega kraja, kjer je letališče. In so šli. Čez dva dni so tudi prišli do letališča. Ampak letalo odleti iz tistih hribov dvakrat tedensko in dvakrat je polet odpadel, tako da so čakali kar sedem dni. Še vedno so bili izmučeni, da je bilo še težje.

»Zame niti ni bilo tako hudo, za Šraufa je bilo huje, najtežje je

bilo za Cena. Vrh vsega mu je vse bolj zatekala bezgavka na nogi, kar je pomenilo začetek gangrene. Vsak dan bolj nas je bilo strah, da nam bo umrl tam, preden bomo dočakali letalo.«

Pa so ga dočakali in se srečno vrnili.

Ko človek posluša pripovedovanje o teh mukah, se mora vprašati zakaj vse to, zakaj plezati v hribe?

»Zato, ker so«, odgovori preprosto. »Po mojem se je človek že od nekdaj spuščal v takšne pustolovščine. Vedno ga je mikalo doseči to, kar ni pred njim še nihče dosegel. To je pač v človeku.« In po kratkem premisleku doda: »Saj smo vsi vedeli, da bo težko. Toda to, da si res tako na meji, se zgodi redkokdaj. Takih naključij ne moreš predvideti. So sicer tveganja, ki jih moraš sprejeti, vendar tega nihče ne more predvideti...«

Boste šli še v Himalajo?

»Težko je reči, ali bom šel. Šrauf nam je že tam rekel, da je s Himalajo tako: Danes crkujete, čez mesec dni pozabiš vse hudo in se spomniš samo lepega, čez pol leta že želiš nazaj. In res je tako. Jaz sem imel najprej samo dober občutek, da smo se živi vrnili dol. Pravim, da v steni v tisti izmučenosti delaš nagonsko in nimaš moči, da bi doživljal naravo okrog sebe. Toda lepi občutki pridejo za tabo. Zdaj kar čutim, kako se v meni prebujajo nova in nova lepa doživetja s poti, medtem ko spominam na napore počasi bledijo...«

LOJZE JAVORNIK

Rekreacija je koristna

Odmor jim ni sedenje

V kolektivni športni igri, ali pa pri rekreaciji so medsebojna srečanja velika pridobitev za tovarštvo, pomoč in zdravje. Ker človek potrebuje poleg ostalega tudi trdno telo za dela in napore, je vsaka pobuda v tej smeri le za pozdraviti, pa tudi podpirati je treba hote-nja iz katerih vidimo, da je to v korist posameznika pred izvrševanjem nalog.

Težko bi sešteli vse dni, ko so delavci tozda ITAK na Trati dnevno postavljali mrežo za odbojko, potem spet vse pospravili s prostora, ki ga jim je sedaj zavzel premog. Z igro med odmorom so poskusili še drugod, toda tudi tu je založeno z različnimi izdelki, prostora drugje pa nimajo. Če si pa ta kolektiv, ki ima nekaj pod sto zaposlenih, pogledamo malo podrobneje, spoznamo, da je delo tu precej naporno, obenem pa imajo še slabe delovne prostore, kar jih je primoralo, da so se podali v precej drago gradnjo nove tovarne. Kljub vsemu je jasno, kako koristno je razgibanje, to je telesna aktivnost, ki je v nasprotju monotonomu delu. 10 do 15 odstotkov delavcev tozda je našlo svoje razgibanje v odbojki, ki jo igrajo delavci iz neposredne proizvodnje, medtem ko z rezijskih mest ne čutijo potrebe po njej. Škoda, tako nedejavnost v športu ali rekreaciji sicer opažamo tudi v drugih tozdih v naši delovni organizaciji. Zato moremo tudi v tem iskati vzrok, da v podjetju ni prostora za šport, odbojko, košarko in podobno, a o čemer bo treba vendarle razmišljati.

Kar se pa tudi ne more več pohvaliti, je stanje rekreacije, kamor lahko pristejemo tudi planinstvo. Pred leti smo imeli v kolektivu na Trati kakih 450 zaposlenih, v planinskem društvu pa kar 118 članov. Priznati si moramo, da smo vključevanje v PD vršili kampanjsko, vendar se je pozneje videlo, da so mnogi iz kolektiva odšli, številni pa tudi »opešali«, da bi hodili po gorah. Pri tem pa je vredno povedati tudi to, da planinstvo ne pomeni neko strogo članstvo, pač pa je čisto odprto za vsakogar, da v družbi planincev lažje spozna privlačnost gora in narave, nato pa se z lahkoto odloči, da bo hodil še naprej v privlačne kotičke naše domovine.

Zato moramo ob koncu leta pogledati malo tudi vase in se vprašati, če smo dovolj skrbeli za svojo delovno sposobnost z možnostmi rekreacije. To so skozi leto dokazovali delavci tozda ITAK, pa bolj redki planinci in še posamezniki, ki delujejo športno tudi izven kolektiva, a o njih delu bolj malo vemo.

FRAN VODNIK

Novoletna križanka

	DEL STISKAL.	TOZD	IMP	TOZD	LOK	M. IME	METER	AMPER	TOZD	EGIPČANSKI 3 OG	MELOS	ITALIJA	IMP	TOZD	TOZD	ŠPORT. DRUŠTVO
VARNO-SNI SVET	↓	↓	TOZD	ENOV. DO	↓	↓	↓	↓	↓	DO	↓	↓	TOZD	GLO-DALEC	↓	↓
DO	↓	↓	↓	RASA	VOLUM. KOBALT	RUSKI ŠAH.	18. ČRKA	↓	TEBE TOZD	↓	↓	DO	↓	↓	↓	↓
ZVER TOZD	↓	↓	↓	↓	↓	VELE-MOJST.	GRŠKI MIT. JUNAK	↓	↓	↓	17	GRŠKA ČRKA	NOVO ŽIVLJENJ.	↓	↓	KRAJ PR. KOPRU
4 DO	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	TELEVIZ. TOZD	↓	AGA-MEMNOV SIN	↓	↓	↓	↓	↓	↓
↓	↓	↓	↓	↓	↓	AMER INST. ZA AERO IN ASTRON. TROPSKI LENIVE	↓	↓	↓	LADJED. OBJEKT	↓	↓	DALM. Ž. IME	↓	↓	9
BAKER KROJ-DELO	↓	↓	↓	AFR. ATILOPA	↓	Ž. GLAS	↓	↓	ELEKTRONSKA INDUSTRIJA	↓	↓	KRAJ NA GORENJ.	↓	↓	↓	10
ENOVITA DO	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	13. ČRKA	VODNI VRTINEC TOZD	↓	↓	↓	NADAV	↓	↓	↓
MESTO V DALM. TOZD	↓	↓	↓	↓	VEZ-NIK	J. AM. INDIJANCI	DO	↓	↓	↓	↓	PRED-LOG	MURSKA SOBOTA	↓	↓	SREM. MITR.
ŠKE-BENJ	↓	↓	↓	↓	↓	TOZD	BRKATA UJEDA	ENAKI ČRKA 10. ČRKA	↓	↓	AFR. DRŽAVA	POLTEMA ILOVICA	↓	↓	↓	TOZD
POLMER	↓	↓	↓	↓	↓	SRED. MOLDAVIJE TOZD	↓	↓	ENOVITA DO	↓	↓	↓	VEČNO MESTO	↓	↓	↓
OBSTRA-NITEV	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	RIMSKA 1	PLOVILLO TOZD	↓	↓	↓	ETNIČNA SKUP. V NIGERIJ	↓	↓	↓
JOD	↓	NEZNA-NEC	↓	AFR. DRŽAVA	↓	↓	↓	↓	OBLITEK SRED. ERITREJE	↓	↓	12	OKRAJŠ. ZA BINOM	↓	↓	↓
JAPONSKI TELOVADE	↓	↓	↓	6	NOTA IGOR PRETNAR	↓	IGRALNA KARTA	↓	↓	↓	↓	20	DELEŽ PARTNER. TOZD	↓	↓	↓
14	↓	↓	↓	AFR. MAČKA	↓	↓	15	↓	↓	16	11	24. PRZ. ČRKA LESNA INDUSTRI.	↓	1	KUB. POLITIK	↓
ODPRT. V ZIBU	↓	PRED-LOG	↓	DODATEK KANAD. POLOTOK	↓	8	↓	↓	REKA NA NIZOZEM. TONA	SOL MIN. ZLOG	↓	5	↓	7	JUG. ŽELEZNICE HLAD	↓
MALIK	↓	↓	↓	↓	ORAN-ŽADA	↓	KNJIGA ZEMLJEV. TOZD	↓	↓	↓	↓	↓	AMER. FILM. 18 RALKA FAROW TOZD	↓	↓	↓
H ₂ O	↓	↓	↓	↓	MILANO	↓	DOKTOR CINCAR	↓	ARTUR TOZD	↓	↓	↓	BROM	↓	PREDLOG SISAK	↓
DUŠIK DO	↓	↓	↓	↓	NASKOK REKA V ROMUN.	↓	↓	↓	LTUD. ODBOR TOZD	↓	↓	↓	VRV Z ZANJKO	↓	↓	↓
↓	↓	↓	↓	↓	MADŽARI	↓	↓	↓	PLESNI KORAK	↓	↓	↓	DO	↓	↓	↓
PECIVO ŠUM. IND.	↓	↓	↓	↓	LETO	↓	OGULIN TOZD	↓	JEZERO NA ŠKOTSK. NARAVNI LOGARIT. TRST	↓	18	↓	ŽVEPLO	↓	TOZD	ŠPANJA GRŠKA ČRKA
↓	↓	↓	↓	↓	TE MOTA	↓	↓	↓	3	TOČKA ERBIJ	↓	↓	DUHOVŠČ. ARABSKI ŽREBEC	↓	↓	↓
TEKAČ	↓	↓	↓	↓	BLEPO ČAŠČE -NJE	↓	↓	↓	KOLENDAR S PRVA ŽENSKA	↓	↓	↓	BITOLA	↓	↓	↓
KISIK	↓	100 m ²	↓	↓	PRINOS	↓	13	↓	PODO-BAMI	↓	↓	↓	↓	19	↓	↓

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

»DO« so polna ali skrajšana imena, tudi kratice naših delovnih organizacij. Razmeščena so samo v vodoravnih vrstah.
 »TOZD« so polna ali skrajšana imena, tudi kratice tozd IMP. Ta so razmeščena izključno v navpičnih vrstah.

Iz pravilno rešene križanke sestavite še praznično voščilo vsem delavcem IMP! Veliko uspeha!